

Kinderopvang

Jaarverslag 2004

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 Brussel
02/533.12.11
<http://www.kindengezin.be>

KINDEROPVANG IN VLAANDEREN - 2004

INHOUD

Deel 1: Cijfers en feiten

Hoofdstuk 1. Schets van het opvanglandschap

1. Informele kinderopvang
2. Formele kinderopvang

Hoofdstuk 2. Kinderopvang in cijfers

1. Aantal opvangvoorzieningen
2. Aantal opvangplaatsen
3. Evolutie in het aantal aangesloten onthaalouders
4. Aanwezige kinderen
5. Aantal verblijfsdagen

Hoofdstuk 3. Financiële analyse

1. Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen
2. Initiatieven voor buitenschoolse opvang
3. Zelfstandige sector
4. Buurt- en nabijheidsdiensten

Deel 2: Beleid

Hoofdstuk 1. Het Lokaal Overleg Kinderopvang

1. Situering
2. Lokaal Overleg Kinderopvang en Lokaal Sociaal Beleid
3. De lokale beleidsopties raadplegen via de website
4. Stand van zaken

Hoofdstuk 2. Kwaliteitszorg

1. Inspectie in 2004
2. Werken aan kwaliteitszorg voor de kinderopvang
3. Zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid in de kinderopvang
4. Algemene kwaliteitswerking
5. Competentiebevordering
6. De Klachtendienst van Kind en Gezin

Hoofdstuk 3. Andere accenten in de werking

Bijlage: Regelgeving

1. Specifieke regelgeving
2. Andere regelgeving met impact op kinderopvang

DEEL 1: CIJFERS EN FEITEN

Hoofdstuk 1. Schets van het opvanglandschap

Ouders die hun kinderen buitenshuis laten opvangen, kunnen een beroep doen op een waaier van opvangmogelijkheden¹. Hierbij bestaat een onderscheid tussen informele en formele kinderopvang.

1. Informele kinderopvang

Informele opvang is de opvang door grootouders, familie, vrienden of kennissen, en de opvang die plaatsvindt in het thuismilieu van het kind (huispersoneel, au pair, babysit, ...). Hier treedt Kind en Gezin niet regulerend op.

2. Formele kinderopvang

In de formele opvang worden er zes types van opvangvoorzieningen onderscheiden.

Kinderdagverblijven

Het gaat om opvang in groepsverband, erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin. Er zijn twee soorten kinderdagverblijven. Enerzijds de crèches, die voorzien in voorschoolse opvang van kinderen voor ze naar de basisschool gaan en in de overgangperiode tussen kinderopvang en basisschool. Ze hebben een minimumcapaciteit van 23 plaatsen. Anderzijds bestaat er een beperkt aantal peuterscholen voor kinderen vanaf 18 maanden voor ze naar de basisschool gaan en in de overgangperiode. Peuterscholen hebben een minimumcapaciteit van 20 plaatsen.

Sommige kinderdagverblijven hebben een bijkomend aanbod van buitenschoolse kinderopvang, ofwel in dezelfde lokalen (kinderen uit de kleuterschool), ofwel in aparte lokalen (kinderen uit de basisschool).

Kinderdagverblijven moeten minstens 220 dagen per jaar open zijn en moeten dagelijks minstens 11 uur opvang aanbieden tussen 6u30 en 18u30.

Diensten voor opvanggezinnen

Het gaat om opvang in gezinsverband, georganiseerd vanuit een dienst die erkend en gesubsidieerd wordt door Kind en Gezin. Deze dienst groepeerd minimaal 14 onthaalouders. Elke onthaalouder kan maximaal 8 kindjes gelijktijdig opvangen en gemiddeld 4 voltijds. Deze onthaalouders kunnen ook buitenschoolse opvang verzorgen voor kinderen uit de basisschool.

---

¹ Iedereen die op bestendige wijze en al dan niet tegen betaling kinderen onder de 12 jaar opvangt, moet deze opvangactiviteit melden aan Kind en Gezin. Ouders en verwanten tot en met de vierde graad en opvang die georganiseerd wordt in het thuismilieu van het kind zijn vrijgesteld van deze plicht tot melding.

Onthaalouders moeten aan een aantal minimale voorwaarden voldoen om te mogen aansluiten bij een dienst.

De onthaalouders beschikken over een specifieke sociale bescherming en ontvangen een belastingvrije kostenvergoeding per dag per kind. De sociale bescherming houdt in dat ze verzekerd zijn tegen arbeidsongeschiktheid, ziekte, beroepsziekten en arbeidsongevallen. Ze hebben recht op kinderbijslag en kunnen een eigen pensioen opbouwen. Bovendien is er voorzien in een vergoeding wanneer kinderen afwezig zijn buiten de wil van de onthaalouder.

Bovenstaande voorzieningen zijn erkend door Kind en Gezin. Dit betekent dat ze aan een aantal kwaliteitsvoorwaarden op het vlak van opvoeding, begeleiding, ouderparticipatie, personeel, veiligheid,... moeten voldoen. Daarnaast moeten deze voorzieningen ook aan 'kwaliteitszorg' doen. Het gaat hier over de wijze waarop een voorziening zich organiseert om een bepaald kwaliteitsniveau te garanderen. Dit betekent concreet dat de voorziening haar missie, visie en waarden formuleert en gaat nadenken over de wijze waarop ze dit gaat realiseren en over de middelen die ingezet zullen worden. Een dienst moet zijn werking ook evalueren en nadenken over mogelijkheden om verbeteringen aan te brengen. Een tevredenheidsonderzoek bij de ouders maakt hier deel van uit.

De erkenning houdt ook in dat de voorziening op regelmatige basis geïnspecteerd wordt door Kind en Gezin.

In de bovenvermelde voorzieningen betalen de ouders een bijdrage die gerelateerd is aan hun inkomen. De kinderopvangkosten zijn voor de ouders fiscaal aftrekbaar voor kinderen jonger dan 3 jaar¹.

Mini-crèches en zelfstandige kinderdagverblijven²

Het gaat om opvang in groepsverband, waarbij het onderscheid tussen beide wordt gemaakt op basis van de capaciteit: mini-crèches hebben een capaciteit van 8 tot 22 plaatsen en zelfstandige kinderdagverblijven hebben een capaciteit van minstens 23 plaatsen. Ze bieden zowel opvang voor niet-schoolgaande kinderen, als opvang voor schoolgaande kinderen uit het basisonderwijs.

De belangrijkste bron van inkomsten zijn de inkomsten uit de ouderbijdrage. Sinds 2001 kunnen mini-crèches een financiële ondersteuning krijgen van Kind en Gezin indien ze voldoen aan een aantal voorwaarden. Ook zelfstandige kinderdagverblijven die uitsluitend buitenschoolse opvang aanbieden, kunnen een dergelijke financiële ondersteuning krijgen.

Zelfstandige onthaalouders³

Het gaat om opvang in gezinsverband. Een zelfstandige onthaalouder mag tot 7 kinderen gelijktijdig opvangen. Een zelfstandige onthaalouder kan zowel niet-schoolgaande als

¹ Vanaf 2005 zijn de kinderopvangkosten fiscaal aftrekbaar voor kinderen jonger dan 12 jaar.

² Vroegere 'particuliere opvanginstellingen'

³ Vroegere 'particuliere opvanggezinnen'

schoolgaande kinderen opvangen.

Wettelijk gezien moeten deze voorzieningen hun opvangactiviteit enkel melden aan Kind en Gezin, maar de meeste kiezen ervoor om een attest van toezicht van Kind en Gezin te verkrijgen. Dit betekent dat ze moeten voldoen aan een aantal voorwaarden inzake omgaan met kinderen en ouders, veiligheid en gezondheid, inrichting van de ruimtes.

Het attest van toezicht houdt ook in dat de voorziening op regelmatige basis geïnspecteerd wordt door Kind en Gezin.

Het is de opvangvoorziening zelf die bepaalt hoeveel de ouders moeten betalen. Indien de voorziening een attest van toezicht heeft, zijn de opvangkosten fiscaal aftrekbaar voor kinderen jonger dan 3 jaar¹.

Ook in de enkel gemelde voorzieningen hebben de inspectieambtenaren van Kind en Gezin tijdens de opvangmomenten in principe toegang tot alle plaatsen of ruimten die voor de opvang bestemd zijn of ermee verband houden. In de praktijk gebeurt dit tot nu toe alleen wanneer er een klacht is over de betreffende voorziening.

Initiatieven voor Buitenschoolse Opvang

Het gaat om opvang in groepsverband, specifiek en exclusief gericht op de buitenschoolse opvang van kinderen uit de basisschool. Ze kunnen opvang aanbieden voor en na schooltijd, op woensdagnamiddag, op schoolvrije dagen en gedurende de schoolvakanties. Ze hebben een minimumcapaciteit van 21 plaatsen en kunnen hun werking op verschillende vestigingsplaatsen organiseren. Deze vestigingsplaatsen hebben een minimumcapaciteit van 8 plaatsen. Een initiatief is 's ochtends uiterlijk om 7 uur open en 's avonds tot minstens 18 uur.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang zijn erkend door Kind en Gezin. Dit betekent dat ze aan een aantal kwaliteitsvoorwaarden op het vlak van opvoeding, begeleiding, infrastructuur, ouderparticipatie, personeel, veiligheid,... moeten voldoen. Daarnaast moeten deze voorzieningen ook aan 'kwaliteitszorg' doen. Het gaat hier over de wijze waarop een voorziening zich organiseert om een bepaald kwaliteitsniveau te garanderen. Dit betekent concreet dat een initiatief zijn missie, visie en waarden formuleert en gaat nadenken over de wijze waarop het dit gaat realiseren en over de middelen die ingezet zullen worden. Een initiatief moet zijn werking ook evalueren en nadenken over mogelijkheden om verbeteringen aan te brengen. Een tevredenheidsonderzoek bij de ouders maakt hier deel van uit.

Om erkend te kunnen worden door Kind en Gezin is een positief advies nodig van het Lokaal Overleg. De erkenning houdt ook in dat de voorziening op regelmatige basis geïnspecteerd wordt door Kind en Gezin.

---

¹ Vanaf 2005 zijn de kinderopvangkosten fiscaal aftrekbaar voor kinderen jonger dan 12 jaar

Initiatieven voor buitenschoolse opvang worden gedeeltelijk gesubsidieerd door Kind en Gezin of door het FCUD (werkingskosten en personeelskost van de coördinator). De personeelskost voor de begeleiders wordt gesubsidieerd door de administratie Werkgelegenheid (ministerie van de Vlaamse Gemeenschap). Daarnaast zijn er ook nog de inkomsten uit de ouderbijdrage.

De ouderbijdrage is niet gerelateerd aan het inkomen, maar de minimum- en de maximumbijdragen zijn wel regelgevend vastgelegd¹.

Formele opvangvoorzieningen en specifieke doelgroepen en opvangvragen

Kinderopvang is in de eerste plaats nodig omdat ouders hun beroepsactiviteit willen combineren met de zorg voor hun kinderen. Maar meer en meer wordt vastgesteld dat kinderopvang ruimere functies vervult. Opvangvoorzieningen beperken zich niet tot het louter opvangen van kinderen, maar nemen ook een opvoedings- en gezinsondersteunende functie op. Ook wat het aanbod betreft, zijn er heel wat voorzieningen (zowel kinderdagverblijven, zelfstandige voorzieningen, initiatieven voor buitenschoolse opvang als onthaalouders) die meer aanbieden dan alleen maar voorschoolse opvang of buitenschoolse opvang. Ze vangen ook kinderen op 's ochtends vroeg, 's avonds laat, in het weekend en soms 's nachts. Daarnaast zijn er ook voorzieningen die extra aandacht hebben voor specifieke doelgroepen zoals kinderen met een specifieke zorgbehoefte en kinderen uit kansarme en allochtone gezinnen. Vanaf 2004 subsidieert Kind en Gezin ook kleinschalige, buurtgerichte vormen van kinderopvang. Deze zogenaamde Buurt- en nabijheidsdiensten (BND) garanderen laagdrempelige kinderopvang. Ze zullen voornamelijk kinderen opvangen die vaak, om allerlei redenen, niet in de reguliere opvang worden opgevangen.

Opvang van zieke kinderen

Wanneer een kind ziek is, worden ouders soms onverwacht met een opvangprobleem geconfronteerd. Het is niet altijd mogelijk om het kind in de informele kinderopvang te verzorgen. Georganiseerde vormen van kinderopvang kunnen het zieke kind dan aan huis opvangen.

Formele opvangvoorzieningen

Wanneer een kind licht ziek is en er geen besmettingsgevaar dreigt voor de andere opgevangen kinderen, kan het meestal terecht in de opvangvoorziening waar het normaal wordt opgevangen. Daarnaast organiseren een aantal kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang thuisopvang voor zieke kinderen. Zij hebben een aantal personeelsleden in dienst die aan huis de opvang verzorgen wanneer het kind ziek is.

Andere vormen van thuisopvang voor zieke kinderen

Sommige gemeenten en OCMW's organiseren ook thuisopvang van zieke kinderen. Voor aangesloten leden organiseren sommige ziekenfondsen eveneens thuisopvang voor zieke kinderen.

¹ Vanaf 2005 zijn de kinderopvangkosten fiscaal aftrekbaar voor kinderen jonger dan 12 jaar

Ten slotte zijn er ook werkgevers (profit en non-profit) die thuisopvang organiseren wanneer kinderen van werknemers ziek zijn.

Meersporenbeleid buitenschoolse opvang

Op het gebied van buitenschoolse opvang zijn er verschillende initiatiefnemers. Zoals al vermeld, kunnen naast de initiatieven voor buitenschoolse opvang ook andere erkende voorzieningen (kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen) en zelfstandige voorzieningen buitenschoolse opvang organiseren. Daarnaast verzorgen ook scholen buitenschoolse kinderopvang. Ook zij moeten deze activiteit melden aan Kind en Gezin.

Hoofdstuk 2. Kinderopvang in cijfers

1. Aantal opvangvoorzieningen

Eind 2004 functioneerden er 334 kinderdagverblijven en 196 diensten voor opvanggezinnen. Daarvan waren er 33 kinderdagverblijven die buitenschoolse opvang in aparte lokalen organiseerden. Het aantal kinderdagverblijven blijft sinds enkele jaren lichtjes toenemen, terwijl het aantal diensten voor opvanggezinnen al enkele jaren lichtjes daalt. Deze daling wordt verklaard door fusies van diensten. Het aantal kinderdagverblijven dat buitenschoolse opvang in aparte lokalen organiseert, blijft al enkele jaren onveranderd.

Eind 2004 waren er 232 initiatieven voor buitenschoolse opvang, wat een stijging met 23 voorzieningen betekent tegenover 2003.

Eind 2004 waren er 749 mini-crèches, 126 zelfstandige kinderdagverblijven en 1259 zelfstandige onthaalouders onder toezicht van Kind en Gezin. In vergelijking met vorige jaren blijven het aantal mini-crèches en het aantal zelfstandige kinderdagverblijven verder stijgen, terwijl het aantal zelfstandige onthaalouders verder daalt.

OPVANGVOORZIENINGEN		
	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	327	334
Diensten voor opvanggezinnen	197	196
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	33	33
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	209	232
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	669	749
Zelfstandige kinderdagverblijven	112	126
Zelfstandige onthaalouders	1330	1259

1. Aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Evoluties in het aantal opvangvoorzieningen

Starters

Onder starters verstaan we die kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen en initiatieven voor buitenschoolse opvang waarvan de erkenning aanvangt in 2004. Voor de initiatieven voor buitenschoolse opvang gaat het om nieuwe voorzieningen en niet om nieuwe vestigingsplaatsen. Wijzigingen in voorzieningstype, bijvoorbeeld een peutertuin die crèche wordt, worden niet als starter geregistreerd. In de zelfstandige opvang onder toezicht wordt een starter gedefinieerd als een voorziening die in 2004 voor het eerst een attest van toezicht aanvraag. Wijzigingen in het type van voorziening, overnames door een nieuwe verantwoordelijke en verhuizingen worden niet als starter gedefinieerd.

In de erkende sector zijn er enkel starters bij de kinderdagverblijven en de initiatieven voor buitenschoolse opvang. Vooral het aantal nieuwe initiatieven voor buitenschoolse opvang is sterk toegenomen in vergelijking met 2003.

In de zelfstandige sector ligt het aantal starters duidelijk veel hoger dan in de erkende sector. In vergelijking met 2003 is het aantal starters globaal toegenomen. Dit is zowel het geval voor de mini-crèches als de zelfstandige kinderdagverblijven, terwijl het aantal startende onthaalouders status-quo gebleven is. Het aantal starters is het grootst bij de mini-crèches.

STARTERS		
	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven (1)	3	4
Diensten voor opvanggezinnen (1)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven (2)	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang (1)	7	23
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	<i>10</i>	<i>27</i>
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin (3)</i>		
Mini-crèches	65	107
Zelfstandige kinderdagverblijven	4	10
Zelfstandige onthaalouders	101	101
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	<i>170</i>	<i>218</i>
Algemeen totaal	180	245

(1) Rekening houdend met de ingangsdatum van de erkenning

(2) Rekening houdend met de effectieve startdatum

(3) Rekening houdend met de datum van aanvraag van het attest van toezicht

2. Aantal startende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal startende opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Stopzettingen

Het gaat hier om de 'echte' stopzettingen. Dit betekent dat een wijziging van voorzieningstype, bijvoorbeeld een zelfstandige onthaalouder die zich aansluit bij een dienst, of een fusie van 2 voorzieningen niet als stopzetting wordt geregistreerd. Specifiek voor de zelfstandige sector worden verhuizingen en overnames door een nieuwe verantwoordelijke niet als stopzetting worden geregistreerd.

In de erkende sector zijn er in 2004 geen voorzieningen gestopt. In de zelfstandige sector zijn er enkel stopzettingen in de sector van de mini-crèches en de zelfstandige onthaalouders. In vergelijking met 2003 is het aantal stopzettingen in deze sector evenwel gedaald. Bij de zelfstandige onthaalouders blijft het aantal stopzettingen het grootst.

STOPZETTINGEN

	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	0	0
Diensten voor opvanggezinnen	3	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	0	0
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	3	0
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	42	22
Zelfstandige kinderdagverblijven	1	0
Zelfstandige onthaalouders	207	168
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	250	190
Algemeen totaal	253	190

---

3. Aantal stoppende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal stoppende opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Aantal intrekkingen van de erkenning of het attest van toezicht

In de erkende sector werd ook in 2004 geen enkele erkenning ingetrokken.

Het aantal zelfstandige opvangvoorzieningen waarvan het attest van toezicht in 2004 werd ingetrokken, loopt vrijwel gelijk met het cijfer van vorig jaar.

INTREKKINGEN

	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	0	0
Diensten voor opvanggezinnen	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	0	0
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	4	4
Zelfstandige kinderdagverblijven	1	0
Zelfstandige onthaalouders	5	4
Totaal	10	8

---

4. *Aantal erkende opvangvoorzieningen waarvan de erkenning werd ingetrokken en aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht waarvan het attest van toezicht werd ingetrokken*

Aantal beroepsdossiers

Erkende opvangvoorzieningen kunnen tegen een aantal beslissingen beroep aantekenen bij de Minister, die hierover een advies vraagt aan de adviserende beroepscommissie van de Vlaamse Gezins- en Welzijnsraad. Het gaat hierbij om een gehele of gedeeltelijke weigering van een principieel akkoord, een erkenning of subsidiëring, een intrekking van een erkenning of een weigering van de verlenging van de erkenning. In 2004 werd beroep aangetekend door 2 kinderdagverblijven. In het ene geval ging het om een inhouding van subsidies, een beroep dat ingewilligd werd; in het andere geval ging het om het niet-toekennen van een principieel akkoord, waarbij het beroep verworpen werd.

Zelfstandige opvangvoorzieningen kunnen bij Kind en Gezin beroep aantekenen tegen het niet-toekennen van een attest van toezicht of een verlenging ervan, het niet-toekennen van een capaciteitsuitbreiding en het intrekken van een attest van toezicht. Het aantal in 2004 ingediende beroepsdossiers ligt beduidend lager dan in 2003. Geen enkel beroep kon worden ingewilligd.

BEROEPSDOSSIERS		
	2003	2004
	ingediend (ingewilligd)	ingediend (ingewilligd)
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	0	2 (1)
Diensten voor opvanggezinnen	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	23 (1)	0
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches en zelfstandige kinderdagverblijven	9 (1)	3 (0)
Zelfstandige onthaalouders	5 (1)	1 (0)
Totaal	14 (2)	4 (0)

5. Aantal ingediende beroepsdossiers en het resultaat van het beroep

2. Aantal opvangplaatsen

Het totale aantal plaatsen dat erkend is door of onder toezicht staat van Kind en Gezin, bedraagt eind 2004 92 537 plaatsen. Dit is een toename met 5,7% ten opzichte van 2003.

Zowel het aantal plaatsen bij de kinderdagverblijven als het aantal plaatsen bij de diensten voor opvanggezinnen is sterker gestegen dan de voorgaande jaren. De stijging bedraagt respectievelijk 4,1% en 2,5%. Wat het aantal erkende plaatsen voor de buitenschoolse opvang betreft, blijft het aantal plaatsen in aparte lokalen van een kinderdagverblijf onveranderd, terwijl het aantal plaatsen bij de initiatieven voor buitenschoolse opvang stijgt met 8,5%. In totaal neemt het aantal plaatsen in de erkende opvang toe met 3120 (+ 4,8%).

Het aantal plaatsen bij de zelfstandige onthaalouders blijft verder dalen. Eind 2004 waren er 6999 plaatsen bij zelfstandige onthaalouders onder toezicht. Bij de mini-crèches en de zelfstandige kinderdagverblijven blijft het aantal plaatsen verder toenemen. Eind 2004 waren er 11 566 plaatsen bij mini-crèches onder toezicht en 4985 plaatsen bij de zelfstandige kinderdagverblijven onder toezicht. In totaal neemt het aantal plaatsen in de zelfstandige opvang nog steeds toe. Het aantal plaatsen verhoogde met 1865 (+ 8,7%).

OPVANGPLAATSEN

	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	14 104	14 686
Diensten voor opvanggezinnen	29 720	30 476
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	1 009	1 009
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	21 034	22 816
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	<i>65 867</i>	68 987
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	10 204	11 566
Zelfstandige kinderdagverblijven	4 379	4 985
Zelfstandige onthaalouders (1)	7 102	6 999
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	<i>21 685</i>	23 550
Algemeen totaal	87 552	92 537

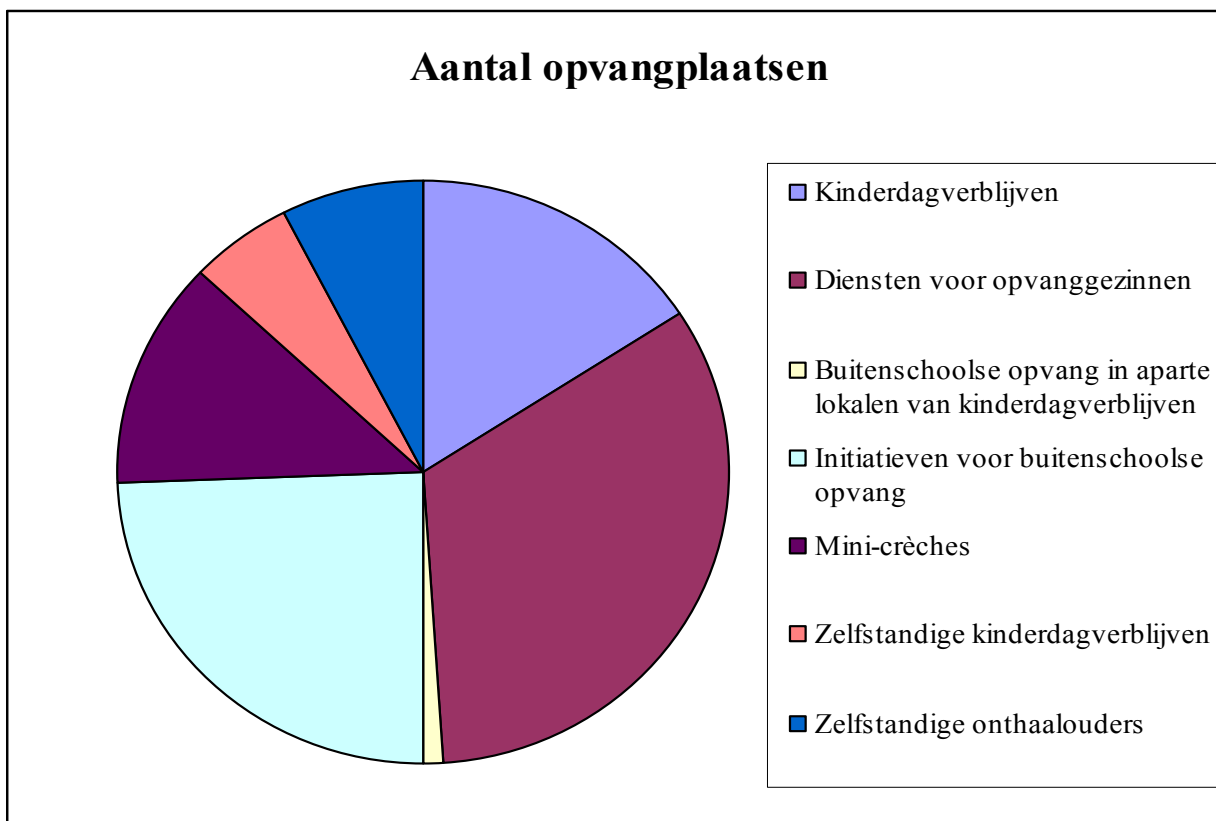
---

(1) Eigen kinderen jonger dan 6 jaar inbegrepen

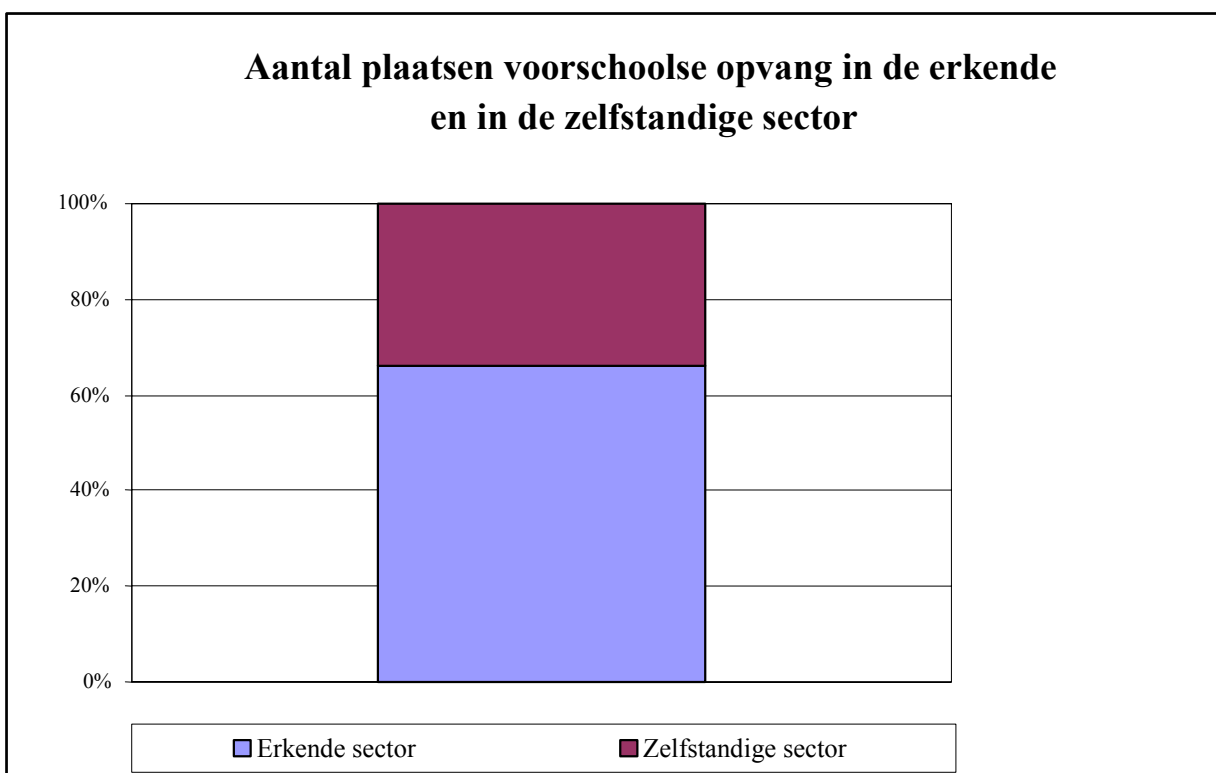
---

6. *Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht*

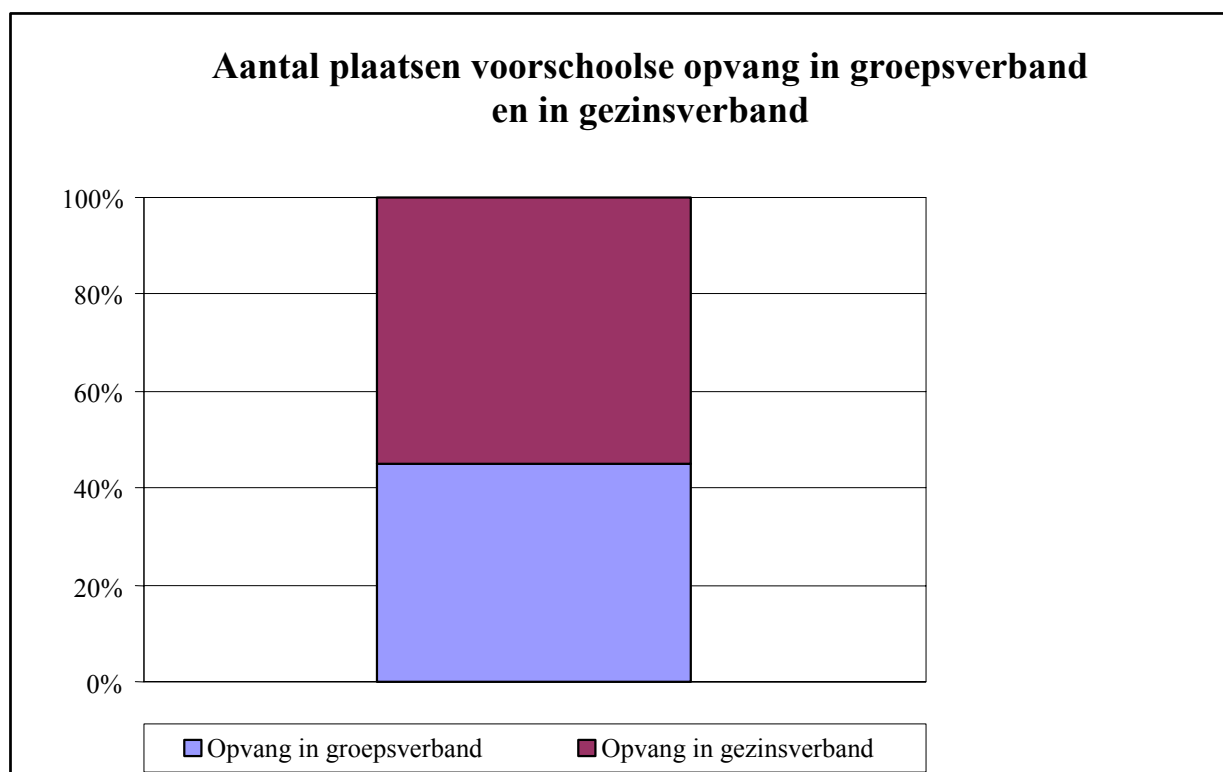

7. Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht - 2004

8. Verhouding aantal plaatsen voorschoolse opvang in erkende sector (kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen) – aantal plaatsen voorschoolse opvang in de zelfstandige sector (zelfstandige kinderdagverblijven, mini-crèches en zelfstandige onthaalouders)

9. *Verhouding aantal plaatsen voorschoolse opvang in groepsverband (kinderdagverblijven, mini-crèches en zelfstandige kinderdagverblijven) – aantal plaatsen voorschoolse opvang in gezinsverband (diensten voor opvanggezinnen en zelfstandige onthaalouders)*

Wat het aantal *opvangplaatsen per provincie* betreft, telt Antwerpen het grootste aantal. Het aantal plaatsen is het kleinst in het Brussels Gewest.

Wat het aantal plaatsen in de erkende sector in de verschillende provincies betreft, telt Antwerpen het grootste aantal en het Brussels Gewest het kleinste aantal. Ook voor de sector van de kinderdagverblijven, de diensten voor opvanggezinnen en de initiatieven voor buitenschoolse opvang is dit het geval. Wat de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf betreft, is de provincie Limburg de koploper, maar het aantal plaatsen in West-Vlaanderen ligt in dezelfde orde van grootte. In het Brussels Gewest is een dergelijk aanbod onbestaand.

Wat het aantal plaatsen in de zelfstandige sector in de verschillende provincies betreft, telt West-Vlaanderen de meeste plaatsen en Limburg de minste. Het aantal plaatsen bij de mini-crèches is het grootst in de provincie West-Vlaanderen, hoewel het aantal plaatsen in Antwerpen en Oost-Vlaanderen in dezelfde orde van grootte ligt. Het aantal plaatsen bij zelfstandige kinderdagverblijven is duidelijk het hoogst in het Brussels Gewest. Hierbij moet worden opgemerkt dat de zelfstandige kinderdagverblijven georganiseerd vanuit het Gemeenschapsonderwijs ook worden beschouwd als zelfstandige initiatieven. Zij hebben een ietwat specifieke werking, met bijvoorbeeld ook een inkomensgerelateerde ouderbijdrage. Het gaat om ongeveer 900 plaatsen. Het aantal plaatsen in de andere provincies ligt heel wat lager. Bij de zelfstandige onthaalouders is West-Vlaanderen de koploper wat het aantal plaatsen betreft. De andere provincies tellen heel wat minder plaatsen bij de zelfstandige onthaalouders.

OPVANGPLAATSEN PER PROVINCIE												
	Antwerpen		Vlaams- Brabant		Brussels Gewest		West- Vlaanderen		Oost- Vlaanderen		Limburg	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>												
Kinderdagverblijven	3425	3534	3191	3305	1892	1925	1697	1791	2723	2897	1176	1234
Diensten voor opvanggezinnen	8764	8904	4256	4312	40	40	5180	5348	6944	7196	4536	4676
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	53	53	146	146	0	0	277	277	250	250	283	283
Initiatieven voor buiten- schoolse opvang	5059	5592	3073	3488	228	228	3691	3997	4838	5123	4145	4388
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>												
	17 301	18 083	10 666	11 251	2160	2193	10 845	11 413	14 755	15 466	10 140	10 579
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>												
Mini-crèches	2104	2543	1799	2067	1227	1351	2384	2633	2292	2548	398	424
Zelfstandige kinderdagverblijven	720	668	652	980	2185	2396	158	268	571	580	93	93
Zelfstandige onthaalouders (1)	893	861	1198	1251	155	182	2994	2886	1681	1638	181	181
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>												
	3717	4072	3649	4298	3547	3929	5536	5787	4544	4766	672	698
Algemeen totaal	21 018	22 155	14 315	15 549	5707	6122	16 381	17 200	19 299	20 232	10 812	11 277

(1) Eigen kinderen jonger dan 6 jaar inbegrepen

10. Aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht per provincie

Algemeen genomen zijn er per 1000 kinderen jonger dan 3 jaar 346,0 plaatsen beschikbaar in het Vlaams Gewest. Hiermee voldoet Vlaanderen aan de Europese richtlijn dat er tegen 2010 voor 33% van de kinderen jonger dan 3 jaar een plaats beschikbaar moet zijn in de opvang buiten de familie.

Ruim 2/3 van deze plaatsen is gesitueerd in de erkende sector, 1/3 wordt gerealiseerd in de zelfstandige sector.

**OPVANGPLAATSEN PER 1000 KINDEREN ONDER DE 3 JAAR
IN HET VLAAMS GEWEST (1)**

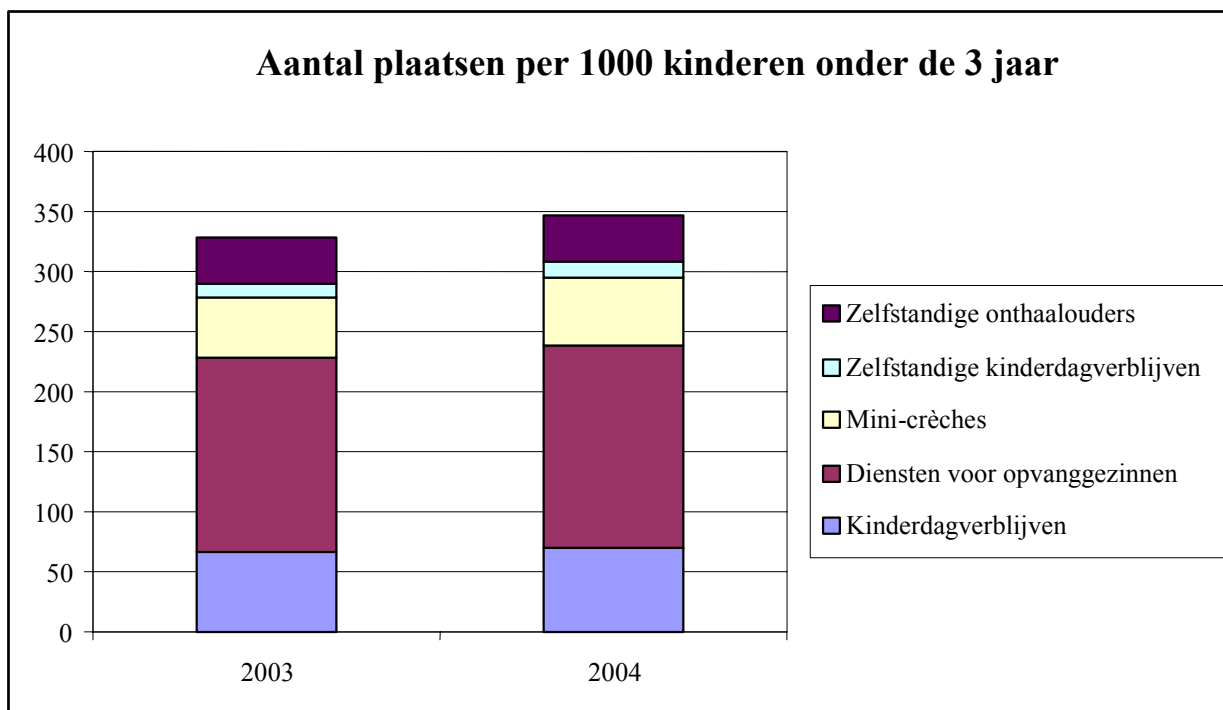
	2003	2004
<i>Erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	66,7	70,3
Diensten voor opvanggezinnen	162,1	167,6
<hr/>		
<i>Totaal erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin</i>	228,8	237,9
<hr/>		
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	49,0	56,3
Zelfstandige kinderdagverblijven	12,0	14,3
Zelfstandige onthaalouders (2)	37,9	37,5
<hr/>		
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	98,9	108,1
<hr/>		
Algemeen totaal	327,7	346,0

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is evenwel niet mogelijk om het aantal plaatsen dat gebruikt wordt voor buitenschoolse opvang te ramen.

(2) Eigen kinderen jonger dan 6 jaar inbegrepen.

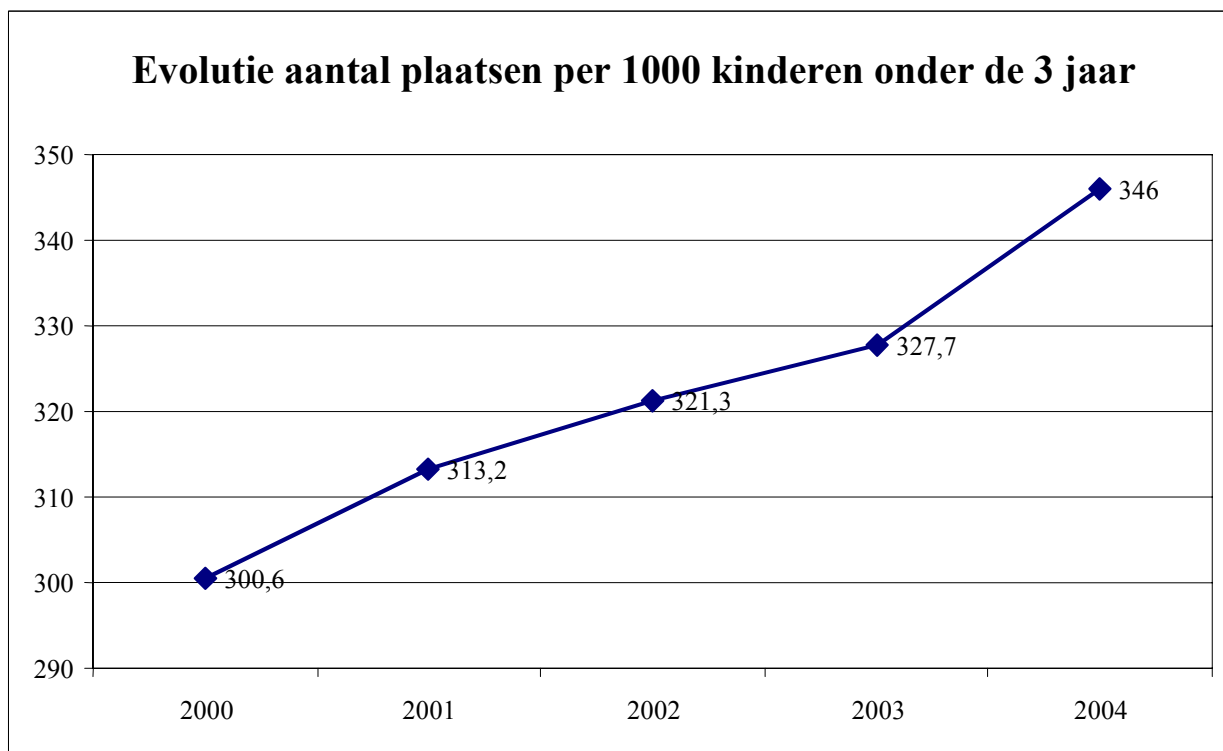
---

11. Aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaams Gewest

12. Aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaams Gewest

Sinds 2000 is het aantal plaatsen per 1000 kinderen continu gestegen. Dit heeft niet alleen te maken met het toegenomen aantal plaatsen, maar ook met de daling van het aantal 0- tot 3-jarigen.

13. Evolutie van het aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaams Gewest

Het relatieve aantal opvangplaatsen verschilt van provincie tot provincie. West-Vlaanderen telt relatief gezien het grootste aantal, Limburg het kleinste.

Het relatieve aantal gesubsidieerde opvangplaatsen verschilt eveneens naargelang de provincie, hoewel de verschillen gering zijn. Limburg en Oost-Vlaanderen tellen verhoudingsgewijs het grootste aantal gesubsidieerde plaatsen per 1000 kinderen. West-Vlaanderen telt het kleinste aantal gesubsidieerde plaatsen per 1000 kinderen.

Wat het relatieve aantal plaatsen in de zelfstandige sector betreft, telt West-Vlaanderen veruit het grootste aantal. Het gaat hier vooral om plaatsen bij de zelfstandige onthaalouders. Limburg telt relatief gezien het kleinste aantal plaatsen in de zelfstandige sector. De verschillen tussen de provincies zijn groter voor de zelfstandige sector dan voor de gesubsidieerde sector.

OPVANGPLAATSEN PER 1000 KINDEREN ONDER DE 3 JAAR PER PROVINCIE (1)

	Antwerpen		Vlaams- Brabant		West- Vlaanderen		Oost- Vlaanderen		Limburg	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
<i>Erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin</i>										
Kinderdagverblijven	65,8	67,9	99,3	102,9	51,8	55,8	64,5	69,5	49,1	52,3
Diensten voor opvanggezinnen	168,5	171,0	132,5	134,2	158,1	166,7	164,4	172,6	189,3	198,1
<hr/>										
<i>Totaal erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin</i>										
	234,3	238,9	231,8	237,1	209,9	222,6	228,9	242,0	238,4	250,3
<hr/>										
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>										
Mini-crèches	40,4	48,8	56,0	64,4	72,8	82,1	54,3	61,1	16,6	18,0
Zelfstandige kinderdagverblijven	13,8	12,8	20,3	30,5	4,8	8,4	13,5	13,9	3,9	3,9
Zelfstandige onthaalouders (2)	17,2	16,5	37,3	38,9	91,4	90,0	39,8	39,3	7,6	7,7
<hr/>										
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>										
	71,4	78,2	113,6	133,8	169,0	180,4	107,6	114,3	28,0	29,6
<hr/>										
Algemeen totaal	305,7	317,1	345,3	371,0	379,0	403,0	336,5	356,3	266,4	279,9

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is evenwel niet mogelijk om het aantal plaatsen dat gebruikt wordt voor buitenschoolse opvang te ramen.

(2) Eigen kinderen jonger dan 6 jaar inbegrepen.

---

14. Aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar per provincie

Het aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen tussen 3 en 12 jaar ligt beduidend lager dan voor kinderen jonger dan 3 jaar. Toch is het aantal opvangplaatsen voor kinderen uit het basisonderwijs in vergelijking met 2003 gestegen. Kinderen kunnen ook buitenschools opgevangen worden in kinderdagverblijven, bij onthaalouders en in zelfstandige opvangvoorzieningen. Daarnaast spelen ook de scholen een belangrijke rol bij de eerder korte opvangmomenten voor en na de schooluren.

**OPVANGPLAATSEN PER 1000 KINDEREN TUSSEN 3 EN 12 JAAR
IN HET VLAAMS GEWEST**

	2003	2004
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	34,2	37,6
In aparte lokalen van kinderdagverblijven	1,7	1,7
Totaal	35,9	39,3

---

15. Aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen tussen 3 en 12 jaar in het Vlaams Gewest

Limburg telt relatief gezien het grootste aantal plaatsen voor kinderen in de basisschool, Antwerpen het kleinste aantal, hoewel het aantal in Vlaams-Brabant hier kort bij aansluit.

OPVANGPLAATSEN PER 1000 KINDEREN TUSSEN 3 EN 12 JAAR PER PROVINCIE

	Antwerpen		Vlaams- Brabant		West- Vlaanderen		Oost- Vlaanderen		Limburg	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	29,9	33,3	28,8	32,8	32,4	35,9	35,4	37,8	51,1	55,2
In aparte lokalen van kinderdagverblijven	0,3	0,3	1,4	1,4	2,4	2,5	1,8	1,8	3,5	3,6
Algemeen totaal	30,2	33,7	30,2	34,2	34,8	38,6	37,2	39,6	54,5	58,7

---

16. Aantal opvangplaatsen per 1000 kinderen tussen 3 en 12 jaar per provincie

Evoluties in het aantal opvangplaatsen

Starters

In de erkende sector kan het grootste aantal nieuwe plaatsen toegeschreven worden aan de initiatieven voor buitenschoolse opvang. Zowel voor de kinderdagverblijven als de initiatieven voor buitenschoolse opvang, ligt het aantal nieuwe plaatsen hoger dan in 2003.

In de zelfstandige sector zorgden startende mini-crèches in 2004 voor het grootste aantal nieuwe plaatsen. Het aantal nieuwe plaatsen lag voor elk zelfstandig voorzieningstype hoger dan in 2003. Plaatsen die van een voorzieningstype overgaan naar een ander voorzieningstype worden niet bij de startende plaatsen opgenomen.

STARTERS		
	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven (1)	69	143
Diensten voor opvanggezinnen (1)	0	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven (2)	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang (1)	348	820
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	<i>417</i>	963
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin (3)</i>		
Mini-crèches	965	1550
Zelfstandige kinderdagverblijven	113	375
Zelfstandige onthaalouders	575	605
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	<i>1653</i>	2530
Algemeen totaal	2070	3493

(1) Rekening houdend met de ingangsdatum van de erkenning

(3) Rekening houdend met de effectieve startdatum

(4) Rekening houdend met de datum van aanvraag van het attest van toezicht

17. Aantal plaatsen bij startende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal plaatsen bij startende opvangvoorzieningen met attest van toezicht

Stopzettingen

In de erkende sector zijn er geen plaatsen weggevallen wegens een stopzetting. In de zelfstandige sector was dit wel het geval. Bij de zelfstandige onthaalouders is het aantal weggevallen plaatsen het grootst. Dit aantal ligt voor elk voorzieningstype wel lager dan in 2003. Plaatsen die van een voorzieningstype overgaan naar een ander voorzieningstype worden niet bij de stopgezette plaatsen opgenomen.

STOPZETTINGEN		
	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	0	0
Diensten voor opvanggezinnen	252	0
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	0	0
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	0	0
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	252	0
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches	606	287
Zelfstandige kinderdagverblijven	27	0
Zelfstandige onthaalouders	1096	817
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	1729	1104
Algemeen totaal	1981	1104

18. *Aantal plaatsen bij stoppende erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en aantal plaatsen bij stoppende opvangvoorzieningen met attest van toezicht*

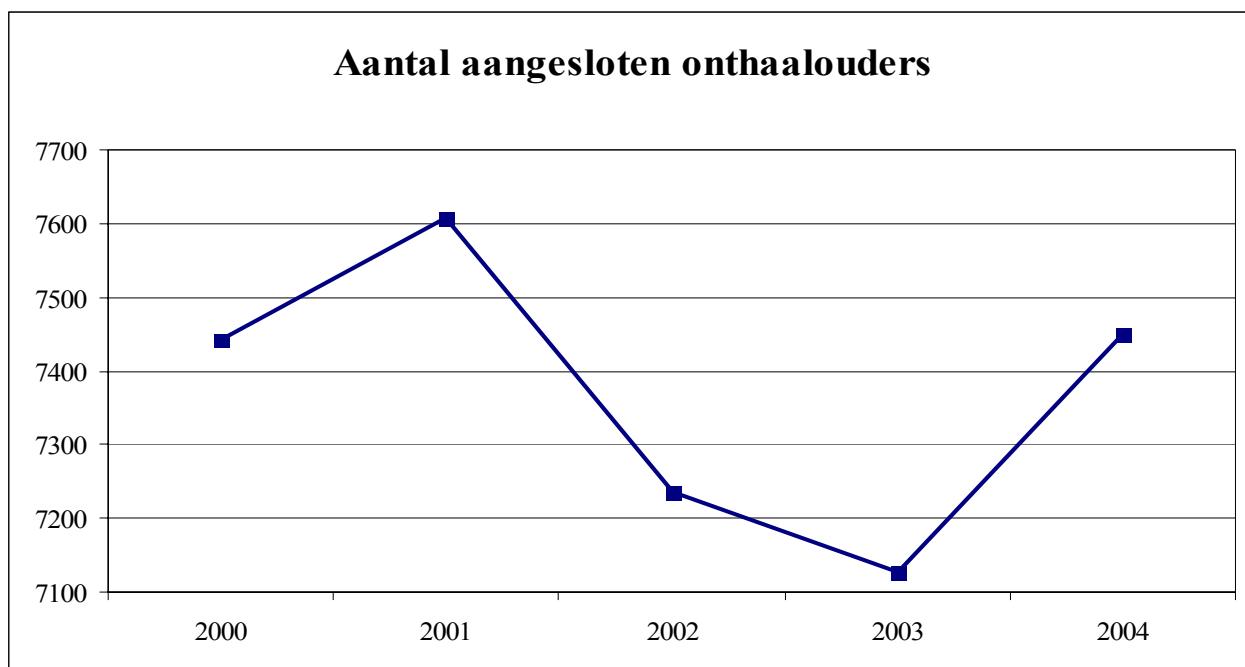
3. Evolutie in het aantal aangesloten onthaalouders

Het aantal onthaalouders aangesloten bij een dienst is voor het eerst opnieuw gestegen: eind 2004 zijn er in Vlaanderen 322 aangesloten onthaalouders meer. Na een dieptepunt in april 2003, met uitlopers tot in september, is het aantal onthaalouders opnieuw aan het stijgen. Deze stijging doet zich ook in elke provincie voor, met uitzondering van het Brussels Gewest waar het aantal onthaalouders reeds jaren status-quo blijft.

AANGESLOTEN ONTHAALoudERS PER PROVINCIE

	2003	2004
Antwerpen	1997	2090
Vlaams-Brabant	972	1035
Brussels Gewest	11	11
West-Vlaanderen	1310	1368
Oost-Vlaanderen	1704	1758
Limburg	1133	1187
Totaal	7127	7449

19. Aantal onthaalouders aangesloten bij een dienst voor opvanggezinnen per provincie

20. Evolutie van het aantal aangesloten onthaalouders

4. Aanwezige kinderen

Aantal

In 2004 werd overgeschakeld op een nieuwe registratiemethode voor het aantal kinderen dat opgevangen werd. Aangezien er een aantal nadelen verbonden zijn aan de telling van het aantal ingeschreven kinderen gedurende het volledige jaar, werd overgeschakeld op een telling van het aantal aanwezige kinderen tijdens een bepaalde week. Deze week werd vastgelegd op de week waarin 1 februari valt, naar analogie van de telling van de schoolpopulatie op 1 februari. Een aanwezig kind is een kind dat in die week minstens een keer effectief aanwezig was in de opvang. Aangezien niet elke voorziening het registratieformulier terugstuurde, werd het aantal ontbrekende kinderen geraamd. Daartoe werd berekend wat de ratio was van het aantal aanwezige kinderen per plaats van de voorzieningen die wel de gegevens doorstuurden en werd deze ratio toegepast op de ontbrekende capaciteit.

Het cijfer van de aanwezige kinderen toont aan hoeveel verschillende kinderen er kunnen worden opgevangen binnen de beschikbare capaciteit. In de week van 1 februari 2004 waren in totaal 129 024 kinderen aanwezig in de opvang. Voor 56% van de kinderen ging het om voorschoolse opvang. Bijna 80% van de kinderen werd opgevangen in een opvangvoorziening die erkend is door Kind en Gezin.

AANWEZIGE KINDEREN

	Voorschools (1)	Buitenschools	Totaal
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>			
Kinderdagverblijven	17 501	265	17 766
Diensten voor opvanggezinnen	29 678	6545	36 223
Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven	14 (2)	2002	2016
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	29 (2)	46 150	46 179
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>			
	47 222	54 962	102 184
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>			
Mini-crèches	12 163	1413	13 576
Zelfstandige kinderdagverblijven	4452	544	4996
Zelfstandige onthaalouders	7247	1021	8268
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>			
	23 862	2978	26 840
Algemeen totaal	71 084	57 940	129 024

- (1) Kinderen die nog niet naar school gaan of kinderen in de overgangperiode tussen opvang en basisschool
- (2) Het gaat hier om kinderen die slechts deeltijds naar school gaan en gedurende een bepaald dagdeel tijdens de schooluren in de opvangvoorziening worden opgevangen

---

21. Aantal aanwezige kinderen volgens soort opvang in de week van 1 februari 2004

5. Aantal verblijfsdagen

In de *kinderdagverblijven* werden in 2004 zo'n 2,8 miljoen prestaties geleverd. Het totale aantal verblijfsdagen is hiermee zo'n 5% gestegen ten opzichte van vorig jaar. Dit heeft voornamelijk te maken met de stijging van het aantal verblijfsdagen in de voorschoolse opvang. Het aantal verblijfsdagen in de buitenschoolse opvang is eerder status-quo gebleven.

In de *diensten voor opvanggezinnen* werden in 2004 in totaal ruim 5 miljoen prestaties geleverd. Dit is een toename met 4,3%. Net als in de kinderdagverblijven is er vooral een stijging van het aantal verblijfsdagen in de voorschoolse opvang.

Gewone dagopvang gebeurt nog altijd overwegend gedurende volle dagen, zowel in kinderdagverblijven (85,9%) als in diensten voor opvanggezinnen (82,0%). Het aandeel van halve dagen is evenwel gedaald, terwijl het aandeel van 1/3-verblijfsdagen verder blijft toenemen.

VERBLIJFSDAGEN

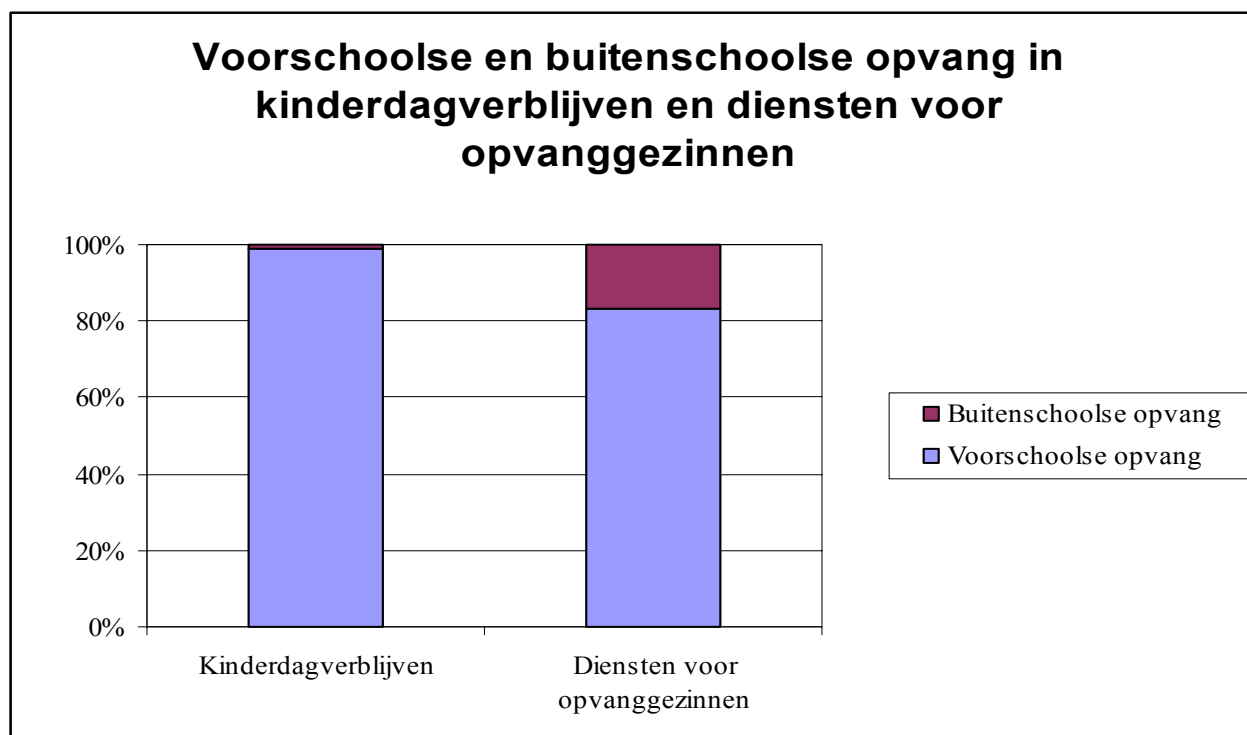
	Kinderdagverblijven		Diensten voor opvanggezinnen	
	2003	2004	2003	2004
Voorschools (1)				
Volle verblijfsdagen	2 298 206	2 448 287	3 247 496	3 440 809
Halve verblijfsdagen (2)	372 256	361 633	705 136	704 903
1/3-verblijfsdagen (3)	39 630	30 188	45 283	50 175

Aantal niet-herleide verblijfsdagen (4)	2 710 092	2 840 108	3 997 915	4 195 887
	(100,0)	(104,8)	(100,0)	(105,0)
Aantal herleide verblijfsdagen (5)	2 497 544	2 639 166	3 615 158	3 809 986
	(100,0)	(105,7)	(100,0)	(105,4)
<hr/>				
Buitenschools (6)				
Volle verblijfsdagen	15 338	14 998	336 202	333 777
Halve verblijfsdagen (2)	6067	6080	235 971	229 211
1/3-verblijfsdagen (3)	10 980	11 753	289 732	312 256

Aantal niet-herleide verblijfsdagen (4)	32 385	32 831	861 905	875 254
	(100,0)	(101,4)	(100,0)	(101,5)
Aantal herleide verblijfsdagen (5)	22 032	21 956	550 765	552 468
	(100,0)	(99,7)	(100,0)	(100,3)
<hr/>				
Totaal aantal niet-herleide verblijfsdagen (4)				
	2 742 477	2 872 939	4 859 820	5 071 141
	(100,0)	(104,8)	(100,0)	(104,3)
Totaal aantal herleide verblijfsdagen (5)				
	2 519 576	2 661 122	4 165 923	4 362 454
	(100,0)	(105,6)	(100,0)	(104,7)

- (1) Kinderen die nog niet naar school gaan en kinderen in de overgangperiode tussen opvang en kleuterschool
(2) Verblijf van 3 tot minder dan 5 uur
(3) Verblijf van minder dan 3 uur
(4) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, niet gewogen naargelang de duur
(5) Totaal van volle, halve en 1/3-verblijfsdagen, gewogen naargelang de duur
(6) Voor kinderdagverblijven: buitenschoolse opvang in eigen lokalen

---

22. Aantal verblijfsdagen in kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen

23. *Niet-herleide verblijfsdagen: aandeel voorschoolse en buitenschoolse opvang in kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen - 2004*

In de initiatieven voor buitenschoolse opvang werden in 2004 ruim 4,8 miljoen prestaties geleverd. Bij de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf werden zo'n 240 000 prestaties geleverd, hetgeen iets minder is dan in 2003 (-3,8%).

VERBLIJFSDAGEN		
	2003	2004
<i>Initiatieven voor buitenschoolse opvang</i>		
Meer dan 6 uur	NB	512 940
Van 3 tot en met 6 uur	NB	603 228
Minder dan 3 uur	NB	3 768 194
Totaal initiatieven voor buitenschoolse opvang	NB	4 884 362
<i>Aparte lokalen van kinderdagverblijven</i>		
Meer dan 6 uur	43 626	37 920
Tot en met 6 uur	209 601	205 713
Totaal aparte lokalen van kinderdagverblijven	253 227 (100,0)	243 633 (96,2)
NB Niet beschikbaar		

24. *Buitenschoolse opvang: aantal verblijfsdagen in initiatieven voor buitenschoolse opvang en in aparte lokalen van kinderdagverblijven*

Hoofdstuk 3. Financiële analyse

1. Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen

Subsidies van Kind en Gezin

Forfaitaire subsidie voor het realiseren van het basisaanbod

Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen worden gesubsidieerd via een systeem van forfaitaire subsidiëring.

De forfaitaire subsidie voor kinderdagverblijven wordt berekend op basis van 2 componenten. De eerste component is gekoppeld aan de gemiddelde leeftijd van het personeel. Elk kinderdagverblijf ontvangt per subsidiabele plaats het basisbedrag dat geldt bij een gemiddelde leeftijd van het personeel van 20 jaar. Per jaar, met een maximum van 40 jaar, dat de gemiddelde leeftijd hoger ligt, ontvangt het kinderdagverblijf een aanvullend bedrag. De tweede component is gekoppeld aan de bezetting. Elk kinderdagverblijf ontvangt per erkende plaats het basisbedrag dat geldt bij een bezetting van 75%. Per percent dat de bezetting hoger is, wordt het basisbedrag verhoogd met 0,75%. Per percent dat de bezetting lager ligt, wordt het basisbedrag verminderd met 1%. Daarnaast krijgen crèches sinds 1 januari 2004 een bijkomend forfaitair bedrag per plaats, gebaseerd op hun subsidiabele capaciteit. Voor 2004 kwam de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod neer op een uitgave van 118,100 miljoen euro.

Vanaf 1 januari 2003 worden voor kinderdagverblijven ook een logistieke functie en een directiefunctie gesubsidieerd. In 2004 bedroeg de logistieke subsidie 2,425 miljoen euro en de directiesubsidie 3,496 miljoen euro.

Voor de diensten voor opvanggezinnen is de eerste component identiek aan de eerste component voor de kinderdagverblijven, m.a.w. gekoppeld aan de gemiddelde leeftijd van het personeel. Elke dienst ontvangt per subsidiabele schijf van 7 onthaalouders het basisbedrag dat geldt bij een gemiddelde leeftijd van 23 jaar. Per jaar, met een maximum van 37 jaar, dat de gemiddelde leeftijd hoger ligt dan 23 jaar, ontvangt de dienst een aanvullend bedrag.

De tweede component is gekoppeld aan de gepresteerde plaatsingsdagen. Elke dienst ontvangt per erkende schijf van 7 onthaalouders het basisbedrag dat geldt bij het realiseren van minimaal 2800 plaatsingsdagen. Als het aantal plaatsingsdagen minstens 20%, minstens 35%, minstens 75% of minstens 100% hoger ligt dan het minimumaantal, wordt het basisbedrag verhoogd met respectievelijk 15%, 30%, 45% of 50%. Wanneer het aantal gerealiseerde plaatsingsdagen lager ligt dan het minimumaantal, wordt het basisbedrag verhoudingsgewijs verlaagd.

Voor 2004 kwam de subsidie voor het realiseren van het basisaanbod neer op bijna 17 miljoen euro.

De diensten voor opvanggezinnen ontvangen eveneens een subsidie voor het vergoeden van de opvangprestaties van de aangesloten onthaalouders. In 2004 bedroeg de kostenvergoeding 14,29 euro per dag per kind. Deze kostenvergoeding staat in verhouding tot de opvangduur, zijnde 40% voor een verblijf van minder dan 3 uur, 60% voor een verblijf van 3 tot minder dan 5 uur en 100% voor een verblijf vanaf 5 uur. Voor 2004 kwam dit neer op een totale uitgave van iets meer dan 64 miljoen euro.

Bijkomende subsidies

Kinderdagverblijven met een toestemming tot het organiseren van *buitenschoolse opvang in aparte lokalen* ontvangen hiervoor een bijkomende forfaitaire toelage. Deze bedroeg in 2004 22 042,00 euro voor 14 plaatsen. Het totale budget dat voor 2004 besteed werd aan dit type van opvang, bedroeg 1,488 miljoen euro.

Kinderdagverblijven gelegen in een centrumstad¹ kunnen vanaf 2004 een subsidie krijgen voor het organiseren van *flexibele opvang*. Hieronder wordt verstaan opvang voor 7 uur en/of opvang na 18 uur op dagen die vallen binnen het minimumaantal openingsdagen dat regelgevend gezien wordt vereist. Ook opvang op feestdagen en/of weekenddagen en opvang op werkdagen boven het minimumaantal openingsdagen zijn hierin vervat. De subsidie wordt toegekend in schijven van 21 600 euro, wat overeenkomt met de inzet van een halftijds personeelslid. In 2004 ontvingen 12 kinderdagverblijven een dergelijke subsidie, wat overeenkomt met een uitgave van 195 226,23 euro.

Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen kunnen ook een bijkomende vergoeding krijgen voor de *inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte*.

Voor kinderdagverblijven wordt er een onderscheid gemaakt tussen kinderdagverblijven met een structureel aanbod en kinderdagverblijven die eerder ingaan op individuele vragen. Voor kinderdagverblijven met een structureel aanbod is de financiële ondersteuning tweeledig opgebouwd: enerzijds een bijkomend bedrag per plaats, dat in 2004 2753,01 euro bedroeg, anderzijds een bedrag per prestatie, dat in 2004 5,29 euro bedroeg per dag per opgevangen kind. Voor 2004 werd een totaal budget van 270 383,37 euro besteed. Voor kinderdagverblijven die eerder ingaan op individuele vragen, bestaat de financiële ondersteuning in een bedrag van 7,93 euro per dag per opgevangen kind. In 2004 kwam dit neer op een hiervoor besteed budget van 61 386,13 euro.

Het bedrag dat onthaalouders bijkomend kunnen ontvangen, is een bedrag per dag per opgevangen kind. In 2004 was dit vastgelegd op 7,93 euro. Het totale budget dat voor 2004 hiervoor besteed werd, bedroeg 172 025,49 euro.

Onthaalouders die zich voor het eerst aansluiten bij een dienst, kunnen rekenen op een eenmalige vergoeding voor *installatiekosten*. Deze bedroeg in 2004 380,97 euro. 826 onthaalouders die in

¹ Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven, Aalst, Mechelen, Kortrijk, Sint-Niklaas, Oostende, Genk, Hasselt, Roeselare en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

2004 van start gingen, kregen de vergoeding toegekend. Budgettair komt dit overeen met een bedrag van 317 509,13 euro.

Onthaalouders aangesloten bij een dienst voor opvanggezinnen hebben sinds 1 april 2003 een eigen sociaalrechtelijk statuut. Hierdoor zijn de onthaalouders verzekerd voor *arbeidsongevallen*. Deze arbeidsongevallenverzekering komt in 2004 voor Kind en Gezin neer op een globale uitgave van 615 095,82 euro (84,87 euro per onthaalouder).

Het *sociaal statuut* impliceerde eveneens dat Kind en Gezin een kostendekkende subsidiëring verleent voor de werkgevers- en de werknemersbijdragen. In de forfaitaire subsidie voor het realiseren van het basisaanbod werd daarnaast de component die gekoppeld is aan de plaatsingsdagen opgetrokken teneinde de administratieve meerinspanningen te compenseren die door de diensten dienen te worden geleverd voor de invoering en het beheer van het sociaal statuut, te compenseren. In 2004 bedroeg de subsidiëring voor de werkgevers- en de werknemersbijdrage 8 272 500,53 euro¹.

---

¹ Subsidie vierde kwartaal is een raming.

SUBSIDIES KIND EN GEZIN IN MILJOEN EURO

	Kinderdagverblijven		Diensten voor opvanggezinnen	
	2003	2004	2003	2004
Forfaitaire subsidie basisaanbod	115,709	118,100	16,135	16,996
Subsidie logistieke functie	2,302	2,425	-	-
Subsidie directiefunctie	2,837	3,496	-	-
Subsidies vergoeding onthaalouders	-	-	60,161	64,019
Medisch-sociaal toezicht	0,252	0,230	-	-
Specifieke zorgbehoefte	0,322	0,331	0,164	0,172
Flexibele opvang	-	0,195	-	-
Subsidie buitenschoolse opvang	1,546	1,488	-	-
Vergoeding installatiekosten	-	-	0,228	0,317
Arbeidsongevallenverzekering (1)	-	-	0,508	0,615
Werkgevers- en werknemersbijdrage (1)	-	-	4,935 (2)	8,272 (3)
Totaal	122,968	126,265	82,131	90,391
	(100,0)	(102,7)	(100,0)	(110,1)

(1) In het kader van het sociaal statuut van aangesloten onthaalouders

(2) Voor 4 diensten voor opvanggezinnen betreft het een raming

(3) Vierde kwartaal is een raming

---

21. Overzicht van de subsidies aan kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen

Vanaf 1 januari 2001 werden de *DAC-personeelsleden* geregulariseerd. Dit had tot gevolg dat de subsidiëring van deze personeelsleden werd overgenomen door Kind en Gezin. Kind en Gezin kende voor de jaren 2001 tot en met 2004 aan de kinderdagverblijven en tot en met 2005 aan de overige initiatiefnemers een forfaitaire subsidie toe per voltijds equivalent tewerkgesteld personeelslid in gewezen DAC-statuut als tegemoetkoming in de loonkost van dit personeelslid. Deze maatregel werd verlengd tot inschuiving van het personeelslid in het gesubsidieerd kader of tot uitdiensttreding van het personeelslid. Voor 2004 gaat het om een subsidiestroom van 5,360 miljoen euro voor 174,5 voltijds equivalenten.

Inkomsten afkomstig van ouderbijdragen

Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen innen de ouderbijdragen, die variëren naar verhouding van het inkomen van de ouders. De inkomsten uit de ouderbijdragen die de voorzieningen hebben, worden verrekend met het geheel van de subsidies.

Wat de buitenschoolse opvang in aparte lokalen betreft, blijft het volledige bedrag van de geïnde ouderbijdragen in de kinderdagverblijven.

GEINDE OUDERBIJDAGEN IN MILJOEN EURO

	Kinderdagverblijven (1)		Diensten voor opvanggezinnen	
2003	30,836	(100,0)	49,406	(100,0)
2004	33,181	(107,6)	52,201	(105,7)

---

(4) Niet inbegrepen: ouderbijdragen buitenschoolse opvang in aparte lokalen

22. Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen: totaal bedrag van de geïnde ouderbijdragen

---

VERHOUDING SUBSIDIES KIND EN GEZIN EN GEINDE OUDERBIJDAGEN IN MILJOEN EURO

	Kinderdagverblijven (1)		Diensten voor opvanggezinnen	
	2003	2004	2003	2004
Subsidies van Kind en Gezin	92,132	93,084	32,725	38,190
(na verrekening)	(74,9)	(73,7)	(40,0)	(42,2)
Geïnde ouderbijdragen	30,836	33,181	49,406	52,201
	(25,1)	(26,3)	(60,0)	(57,8)
Totaal	122,968	126,265	82,131	90,391
	(100,0)	(100,0)	(100,0)	(100,0)

---

(1) Niet inbegrepen: ouderbijdragen buitenschoolse opvang in aparte lokalen

23. Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen: verhouding subsidies van Kind en Gezin en geïnde ouderbijdragen

Gemiddelde ouderbijdrage

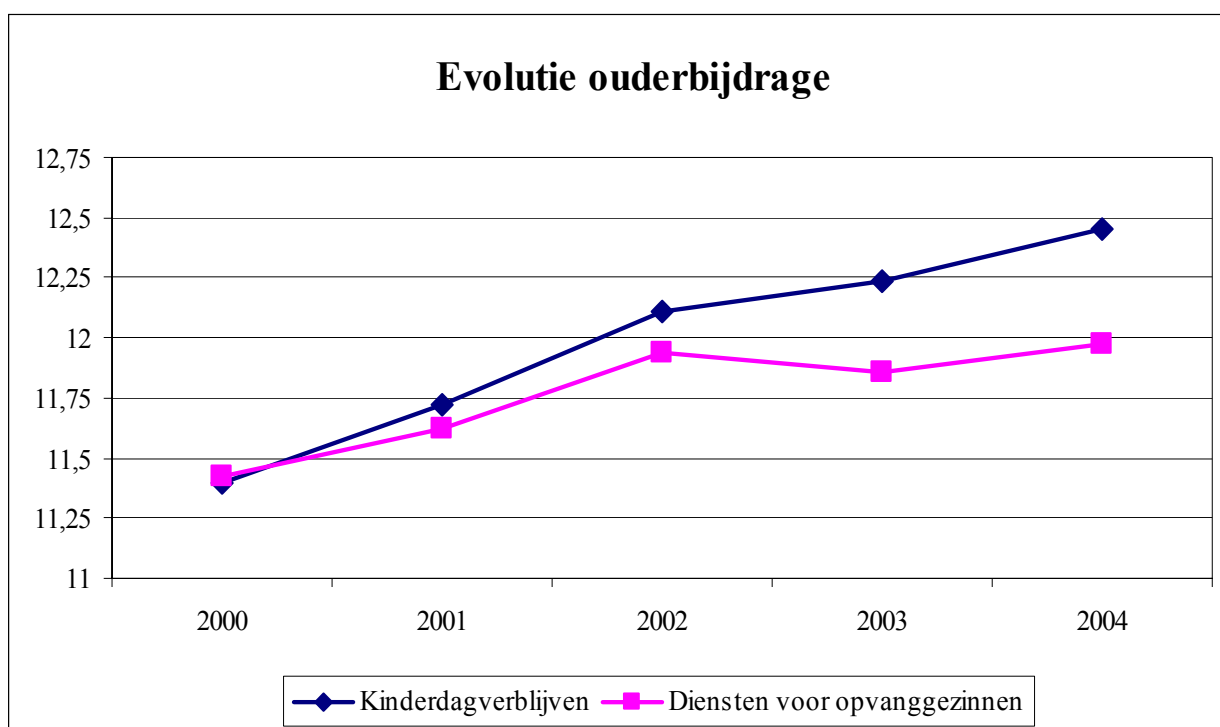
In de kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen betalen de ouders een bijdrage die is vastgesteld bij ministerieel besluit en die afhangt van het belastbaar gezinsinkomen.

In 2004 betaalden ouders voor een volle verblijfsdag gemiddeld 12,64 euro in een crèche (+1,5%), 7,08 euro in een peuterschool (+3,7%) en 11,97 euro in een dienst voor opvanggezinnen (+0,9%).

GEMIDDELDE OUDERBIJDRAGE

	2003	2004
Crèches	12,45	12,64
Peuterscholen	6,83	7,08
Diensten voor opvanggezinnen	11,86	11,97
Gesubsidieerde kinderopvang	12,00	12,15

24. Gemiddelde ouderbijdrage voor een volle verblijfsdag

25. Evolutie van de ouderbijdrage voor een volle verblijfsdag

VIPA-investeringsubsidies

Kinderdagverblijven georganiseerd door een vzw, een ondergeschikt bestuur of een instelling van openbaar nut kunnen een beroep doen op investeringssubsidies voor nieuwbouw of verbouwing. De procedure met betrekking tot de investeringssubsidies verloopt in vier stappen:

1. een aanvraag bij Kind en Gezin;
2. een subsidiebelofte met een vastlegging van het subsidiebedrag;

3. een subsidiebeslissing met vervolgens een aanbesteding;
4. de effectieve uitbetaling van de investeringssubsidie.

Subsidiebeloften

In de loop van 2004 werden 6 subsidiebeloften toegekend. Eind 2004 waren er in totaal al 82 subsidiebeloften verleend, waarvan 43 crèches hun infrastructuurwerken al realiseerden. 39 investeringsdossiers verkeren in de fase van subsidiebeslissing, aanbesteding of zijn bezig met de uitvoering van de werken.

Kind en Gezin beschikte in 2004 over een machtiging om voor 5,823 miljoen euro vastleggingen uit te voeren. Dit bedrag werd toegekend, gespreid over 17 voorzieningen, waaronder de reeds vermelde 6 subsidiebeloften. De overige 11 machtigingen zijn bijkomende vastleggingen voor vroegere subsidiebeloften.

Subsidiebeslissingen

In de loop van 2004 werden 22 subsidiebeslissingen toegekend.

Betalingen

In 2004 werden er voor een totaal van 5,680 miljoen euro betalingskredieten betaald aan 24 voorzieningen. Deze betalingskredieten zijn de effectieve omzetting van de vastleggingen in uitbetalingen. Deze omzetting verloopt gespreid over meerdere jaren.

2. Initiatieven voor buitenschoolse opvang

Een principieel akkoord van Kind en Gezin zet voor de initiatieven voor buitenschoolse opvang het licht op groen om een dossier in te dienen bij de administratie Werkgelegenheid (ministerie van de Vlaamse Gemeenschap), die Weerwerk-gesco's toekent. Het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD) stond in voor de subsidiëring van de coördinator en de begeleiders en een deel van de werkingskosten, maar sinds midden 2000 subsidieert het Fonds geen nieuwe erkenningen meer. Vanaf 2001 kunnen initiatieven voor buitenschoolse opvang die niet meer door het FCUD kunnen worden gefinancierd, in aanmerking komen voor subsidiëring door Kind en Gezin. De subsidie van Kind en Gezin is een forfaitair bedrag per erkende plaats. Voor de berekening ervan wordt uitgegaan van de gemiddelde kosten van 3 componenten: de werkingskosten, de opleg voor de Weerwerk-gesco's en de loonkosten van de coördinator. Zo komt de subsidie voor 2004 neer op 1992,66 euro per plaats voor de eerste 21 plaatsen, 1310,96 euro per extra plaats vanaf 22 plaatsen en 1153,64 euro per extra plaats vanaf 232 plaatsen. Daarnaast kunnen deze initiatieven vrij beschikken over de inkomsten uit de ouderbijdragen.

In 2004 werden 140 voorzieningen gesubsidieerd door Kind en Gezin, wat overeenkomt met een uitgave van 6 681 047,62 euro. Een aantal hiervan worden enkel door Kind en Gezin gesubsidieerd, het overige deel wordt gemengd gesubsidieerd (door Kind en Gezin en door het FCUD).

Initiatieven voor buitenschoolse opvang gelegen in een centrumstad¹ kunnen vanaf 2004 een subsidie krijgen voor het organiseren van *flexibele opvang*. Hieronder wordt verstaan opvang voor 7 uur en/of opvang na 18 uur op dagen die vallen binnen het minimumaantal openingsdagen dat regelgevend gezien wordt vereist. Ook opvang op feestdagen en/of weekenddagen en opvang op werkdagen boven het minimumaantal openingsdagen zijn hierin vervat. De subsidie wordt toegekend in schijven van 21 600 euro, wat overeenkomt met de inzet van een halftijds personeelslid. In 2004 ontvingen 4 initiatieven een dergelijke subsidie, wat overeenkomt met een uitgave van 29 803,28 euro.

Een andere financieringsstroom naar de initiatieven voor buitenschoolse opvang is de vergoeding voor de *inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte*. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen initiatieven met een structureel aanbod en initiatieven die eerder ingaan op individuele vragen. Voor initiatieven met een structureel aanbod is de financiële ondersteuning tweeledig opgebouwd: enerzijds een bijkomend bedrag per plaats, dat in 2004 2753,01 euro bedroeg, anderzijds een bedrag per prestatie, dat in 2004 5,29 euro bedroeg per dag per opgevangen kind. In 2004 kwam dit neer op een besteed budget van 153 797,56 euro.

Voor initiatieven die eerder ingaan op individuele vragen bestaat de financiële ondersteuning in een bedrag van 7,93 euro per dag per opgevangen kind. Voor 2004 werd een totaal budget van 15 986,88 euro besteed.

3. Zelfstandige sector

De belangrijkste inkomstenbron van de zelfstandige voorzieningen is uiteraard de geïnde ouderbijdrage. Sinds 2001 werden een aantal financieringsstromen vanuit Kind en Gezin geïnitieerd.

Zelfstandige onthaalouders

Onthaalouders die voor het eerst starten met een zelfstandige opvangactiviteit onder toezicht van Kind en Gezin, kunnen rekenen op een eenmalige vergoeding voor *installatiekosten*. Deze bedroeg in 2004 380,97 euro. 65 onthaalouders kregen deze vergoeding toegekend, wat overeenkomt met een bedrag van 24 898,37 euro.

Indien ze kinderen met een *specifieke zorgbehoefte* opvangen, kunnen ze hiervoor een financiële tegemoetkoming krijgen van 7,93 euro per dag per opgevangen kind. In 2004 kwam dit neer op een uitgave van 14 432,60 euro.

Daarnaast verzekert Kind en Gezin sinds 1 januari 2002 de zelfstandige onthaalouders met een attest van toezicht tegen *persoonlijke ongevallen*. In 2004 kwam dit neer op een uitgave van 40 612,82 euro.

---

¹ Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven, Aalst, Mechelen, Kortrijk, Sint-Niklaas, Oostende, Genk, Hasselt, Roeselare en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Mini-crèches

In 2004 kregen deze voorzieningen een *financiële ondersteuning* van 391,59 euro per plaats op jaarbasis indien ze aan een aantal voorwaarden voldoen. De voorwaarden hebben betrekking op het personeelsbestand, het diploma van de verantwoordelijke, de minimaal te behalen score op het Kwaliteitsinstrument voor Particuliere Opvanginstellingen (KWAPOI) en het minimaal te verstrekken opvangaanbod. In 2004 werden 397 mini-crèches financieel ondersteund door Kind en Gezin. Dit kwam neer op een besteed budget van 2 140 665,10 euro.

Indien ze kinderen met een *specifieke zorgbehoefte* opvangen, kunnen ze hiervoor een financiële tegemoetkoming krijgen van 7,93 euro per dag per opgevangen kind. Voor 2004 impliceerde dit een besteding van 23 262,66 euro.

Zelfstandige kinderdagverblijven

Zelfstandige kinderdagverblijven die uitsluitend buitenschoolse opvang aanbieden, kregen eenzelfde *financiële ondersteuning* als de mini-crèches. In 2004 werden 4 zelfstandige kinderdagverblijven financieel ondersteund door Kind en Gezin. Dit kwam neer op een besteed budget van 31 847,17 euro.

Indien ze kinderen met een *specifieke zorgbehoefte* opvangen, kunnen ze hiervoor een financiële tegemoetkoming krijgen van 7,93 euro per dag per opgevangen kind. Voor 2004 werd een bedrag van 12 267,71 euro uitbetaald.

INCLUSIEVE OPVANG VAN KINDEREN MET EEN SPECIFIEKE ZORGBEHOEFTE

	Structureel aanbod		Individueel aanbod	
	2003	2004	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>				
Kinderdagverblijven	267 402,14	270 383,37	53 739,04	61 386,13
Diensten voor opvanggezinnen	-	-	164 306,02	172 025,49
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	156 077,29	153 797,56	9 554,28	15 986,88
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>				
Mini-crèches	-	-	25 324,92	23 262,66
Zelfstandige kinderdagverblijven	-	-	1 832,01	12 267,71
Zelfstandige onthaalouders	-	-	12 301,96	14 432,60
Totaal	423 479,43	424 180,93	276 058,23	299 361,47

---

25. *Overzicht van de bestede bedragen in het kader van de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte (in euro)*

Voor de hele zelfstandige sector wordt ook het inschrijvingsgeld voor de opleiding ‘Beheerder van een particulier kinderdagverblijf’, georganiseerd door het Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen (VIZO), en voor een 8-daagse opleiding, georganiseerd door de Vormingsleergangen in Sociaal-Pedagogisch Werk (VSPW), terugbetaald aan de cursisten.

De maximale terugbetaling bedraagt 161,13 euro per cursist per cursusjaar. In 2004 werd 4189,38 euro terugbetaald aan inschrijvingsgeld voor de VSPW-opleiding en 644,52 euro voor de VIZO-opleiding.

4. Buurt- en nabijheidsdiensten

In het najaar van 2004 werd het experiment van de Buurt- en nabijheidsdiensten opgezet. Kenmerkend voor de Buurt- en nabijheidsdiensten is dat zij toegankelijke, buurtgerichte kinderopvang aanbieden waarbij een uitgesproken laagdrempeligheid, een lokale inbedding en een participatie van de doelgroep centraal staan. 12 projecten kregen een experimentele enveloppesubsidie toegekend. Deze subsidie is aanvullend op andere subsidies en is geplafonneerd op 7600 euro per plaats op jaarbasis voor voorschoolse opvang en 5600 euro per plaats op jaarbasis voor buitenschoolse opvang. Voor 2004 kwam dit overeen met een besteed bedrag van 136 086,66 euro.

DEEL 2: BELEID

Hoofdstuk 1. Het Lokaal Overleg Kinderopvang

1. Situering

Het Lokaal Overleg vindt zijn ontstaan in de regelgeving van 1997 m.b.t. de organisatie van de buitenschoolse opvang. Sedert zijn ontstaan is het Lokaal Overleg uitgegroeid tot een volwaardig instrument dat het mogelijk maakt de (buitenschoolse) kinderopvang in de gemeenten te optimaliseren.

Het Lokaal Overleg brengt iedereen samen die bezig is met kinderen. De voornaamste partners zijn alle erkende en zelfstandige opvangvoorzieningen, scholen, ouders, jeugdwerk, gemeentebestuur, OCMW-bestuur...enz.

Sedert zijn ontstaan heeft het Lokaal Overleg een hele dynamiek op gang gebracht. Voor vele gemeenten was het Lokaal Overleg een aanzet om plaatselijk het kinderopvangbeleid te ondersteunen en verder uit te bouwen. Naast buitenschoolse opvang en voorschoolse opvang worden ook ruimere thema's aangekaart, zoals flexibele opvang, urgente opvang, opvang van zieke kinderen, opvang van kinderen met een handicap, kinder- en ouderparticipatie.

2. Lokaal Overleg Kinderopvang en Lokaal Sociaal Beleid

Op 19 maart 2004 keurde de Vlaamse overheid het nieuwe kaderdecreet Lokaal Sociaal Beleid goed. Kinderopvang is een van de domeinen die bij decreet onder het Lokaal Sociaal Beleid vallen. In overleg met de cel Lokaal Sociaal Beleid en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten werd nagegaan hoe een nieuwe regelgeving voor het Lokaal Overleg Kinderopvang maximaal kan worden afgestemd op het decreet Lokaal Sociaal Beleid. Aldus worden het Lokaal Overleg Kinderopvang en het lokaal beleid kinderopvang sterker verankerd in het geheel van het gemeentelijk beleid en wil Kind en Gezin bijdragen tot een algemene planlastvermindering voor de lokale besturen. De voorstellen werden, in voorbereiding op een nieuwe regelgeving overgemaakt aan de voogdijminister.

3. De lokale beleidsopties raadplegen via de website

Alle beleidsopties, vermeld in de diverse gemeentelijke beleidsplannen werden per gemeente geïnventariseerd en voor iedereen toegankelijk gemaakt via de website van Kind en Gezin. Ook contactadressen van de lokale beleidsverantwoordelijken en van de voorzitters en de secretarissen Lokaal Overleg Kinderopvang, worden via de website ter beschikking gesteld.

4. Stand van zaken

In 2004 werd in 10 nieuwe gemeenten een Lokaal Overleg opgestart. Hiermee stijgt het aantal gemeenten waar een Lokaal Overleg werd opgestart voor het eerst boven de 90%. Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant kenden de sterkste stijging. Langzaam maar zeker halen deze

provincies hun achterstand in. In de Vlaamse rand rond Brussel¹ blijft het opstarten van een Lokaal Overleg een knelpunt. Slechts 7 van de 19 gemeenten hebben een Lokaal Overleg. 87,5% van de Lokaal-Overleggroepen heeft een beleidsplan dat werd goedgekeurd door Kind en Gezin. Dit betekent dat in deze gemeenten reeds een of twee beleidsplannen werden goedgekeurd. 96% van de gemeenten met een goedgekeurd beleidsplan had eind 2004 een geldig beleidsplan. Een geldig beleidsplan is een beleidsplan waarvan de termijn van drie jaar nog niet verstreken is. Het aantal gemeenten met een ongeldig beleidsplan daalde in 2004 met 3%.

---

¹ Onder Vlaamse rand wordt verstaan: Asse, Beersel, Dilbeek, Drogenbos, Grimbergen, Hoeilaart, Kraainem, Linkebeek, Machelen, Meise, Merchtem, Overijse, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Vilvoorde, Wemmel, Wezenbeek-Oppem, Zaventem

---

LOKAAL OVERLEG

	Antwerpen		Vlaams- Brabant (1)		Oost- Vlaanderen		West- Vlaanderen		Limburg		Totaal	
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004	2003	2004
Totaal aantal gemeenten	70	70	65	65	65	65	64	64	44	44	308	308
Lokaal overleg opgestart	67	69	48	51	54	58	59	60	42	42	269	279
Goedgekeurd beleidsplan	65	66	43	43	43	43	52	55	38	38	240	244
Geldig beleidsplan	63	62	35	38	38	43	51	54	37	37	224	234

(1) Inclusief Brussels Hoofdstedelijk Gewest

26. *Stand van zaken van het Lokaal Overleg in de verschillende provincies*

Hoofdstuk 2. Kwaliteitszorg

1. Inspectie in 2004

Het aantal inspectiebezoeken in de erkende initiatieven voor kinderopvang is gestegen. Dit is een gevolg van het gegeven dat de uitvoeringsbesluiten in verband met het kwaliteitsdecreet in 2004 het eerste jaar van kracht waren. De inspectiedienst volgt een planning waarin elk initiatief bezocht wordt, verspreid over een drietal jaren, wat de stijging van het aantal bezoeken verklaart. Ondanks het feit dat een bezoek aanzienlijk meer tijd ter plaatse in beslag neemt dan met de vroegere inspectiemethodieken, werd er toch een bestendiging van het aantal inspectieoptredens nagestreefd in 2004.

Het aantal inspectiebezoeken bij de voorzieningen onder toezicht is, in vergelijking met 2003, ongeveer constant gebleven.

AANTAL INSPECTIEBEZOeken		
	2003	2004
<i>Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>		
Kinderdagverblijven	166	195
Diensten voor opvanggezinnen	78	94
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	146	189
<i>Totaal erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin</i>	<i>390</i>	<i>478</i>
<i>Met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>		
Mini-crèches en zelfstandige kinderdagverblijven	756	756
Zelfstandige onthaalouders	727	735
<i>Totaal met attest van toezicht van Kind en Gezin</i>	<i>1483</i>	<i>1491</i>
Algemeen totaal	1873	1969

27. Aantal inspectiebezoeken aan de verschillende soorten voorzieningen

Prioritair voor de Inspectiedienst is dat de bezoeken gebracht worden waar ze het meest noodzakelijk zijn. Bezoeken die te maken hebben met nieuwe aanvragen om erkenning of attest van toezicht, met wijzigingen in de erkenning of in het attest van toezicht en met klachten over een initiatief, krijgen absolute prioriteit wat verwerking betreft. Dit heeft gegronde redenen: een snel optreden bij nieuwe aanvragen of bij wijzigingen vergroot de rechtszekerheid van zowel initiatieven als gebruikers. Snel optreden bij klachten is dan weer noodzakelijk om een grondige risico-inschatting te kunnen doen.

REDEN INSPECTIEBEZOEK (1)

	2003	2004
Bezoeken in het kader van een procedure (2)	492	575
Klachten (3)	121	162
Opvolgingsbezoeken	1317	1259

---

(1) Met uitsluiting van de financiële inspecties en de verificaties van de ouderbijdragen

(2) Onder “bezoek in het kader van een procedure” wordt hier verstaan: een vraag tot erkenning of toekenning van een attest van toezicht of een vraag tot een wijziging in een erkenning of in een bestaand attest van toezicht

(3) Het vermelde cijfer bevat het aantal keren dat de Inspectiedienst tussenbeide gekomen is in verband met een klacht. Hieruit kan niet worden afgeleid hoeveel klachten er werden ingediend, aangezien éénzelfde klacht aanleiding kan zijn tot meerdere bezoeken en een aantal klachten niet door de Inspectiedienst afgehandeld worden

---

28. Overzicht van de redenen voor het optreden van de inspectie

Opvallend bij deze cijfers is de toenemende stijging van het aantal optredens door de Inspectiedienst op basis van een klacht. Het aantal keren dat een inspectieoptreden gevraagd wordt door de klachtendienst of de administratie ten gevolge van een klacht over een voorziening, blijft stijgen sinds 2002. De Inspectiedienst intervenueerde 152 keer in de zelfstandige opvangsector en 10 keer in de erkende opvangsector. Een van de oorzaken van dit verschil ligt in het feit dat een klacht over een erkende opvangvoorziening eerst behandeld wordt door het organiserend bestuur van deze voorziening en er pas een interventie vanwege de inspectie komt wanneer erkenningsvoorwaarden in het gedrang zijn of wanneer de klager meent dat zijn klacht onvoldoende behandeld werd door dit organiserend bestuur. In de zelfstandige opvangsector valt het organiserend bestuur vaak samen met de verantwoordelijke ter plaatse in een voorziening, waardoor een rechtstreeks optreden vaker gevraagd wordt.

Een dynamische bezoekenplanning

Bij de planning van de bezoeken aan voorzieningen waar geen procedurebezoek noodzakelijk is (opvolgingsbezoeken), worden prioriteiten vastgelegd aan de hand van de vaststellingen die bij elk bezoek gedaan worden. De inspectieambtenaar weegt af of de wijze waarop het initiatief werkt voldoende garanties biedt voor de gebruikers van het initiatief (kinderen, ouders, anderen). Een dergelijke inschatting is gebaseerd op de regelgeving en is vanzelfsprekend gebonden aan vaste procedures en werkwijzen, om willekeur te voorkomen. Initiatieven waar bepaalde elementen van de regelgeving onvoldoende gerealiseerd worden, krijgen een hogere prioriteit inzake bezoeken dan andere initiatieven en dit tot wanneer de verbetering op afdoende wijze gerealiseerd is. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het nooit gaat om dringende gevaarsituaties voor de opgevangen kinderen. Het gaat wel om elementen waar verbeteringsacties door de initiatieven zelf noodzakelijk zijn.

Voor de overige initiatieven, en dit is de grootste groep, werkt de Inspectiedienst, ongeacht het type van initiatief, in omgekeerde chronologische volgorde. Dit betekent dat de initiatieven die het langst geleden bezocht zijn, prioriteit krijgen bij de planning.

Wanneer de inspectie bij haar bezoeken vaststelt dat een initiatief niet conform de regelgeving werkt, kan zij de administratie adviseren om bestuurlijk in te grijpen in de erkenning of in het attest van toezicht van het initiatief. De inspectie stelt een dergelijke maatregel alleen maar voor wanneer er sprake is van twee duidelijk omschreven situaties:

- De vaststellingen zijn van zodanige aard dat het welbevinden van de kinderen (veiligheid, gezondheid) acuut in het gedrang komt.
- Het initiatief vertoont geen bereidheid of is niet in de mogelijkheid om zich binnen een redelijke termijn te conformeren aan de regelgeving.

De uiteindelijke beslissing om bestuurlijk in te grijpen wordt niet door de Inspectiedienst genomen, maar ligt bij de administratie. Deze functiescheiding is belangrijk in het kader van de objectieve behandeling van elk dossier.

2. Werken aan kwaliteitszorg voor de kinderopvang

De kwaliteitshelpdesk¹ stond ook in 2004 ter beschikking van de sector. Dagelijks kregen de stafmedewerkers vragen over de implementatie van kwaliteitszorg, over de modeldocumenten en de overgangperiode tot 1 september 2004 voor de bepalingen van het ministerieel besluit inzake kwaliteitszorg. Met alle erkende opvangvoorzieningen die gestart zijn na 12 juni 2001 werd persoonlijk contact opgenomen door de helpdesk om de dienstverlening bekend te maken.

Door de helpdesk blijft Kind en Gezin voeling houden met het implementatieproces van de kwaliteitszorg en de eventuele knelpunten voor de kinderopvang.

2004 was voor de erkende kinderopvang het cruciale jaar waarin het kwaliteitshandboek geïmplementeerd moest zijn in de werking. In het najaar van 2004 organiseerde Kind en Gezin een extra sectoroverleg met de kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen en initiatieven voor buitenschoolse opvang. Tijdens dit overleg werden de ervaringen van de sector met het werken aan kwaliteitszorg verzameld.

De sector signaleerde het moeilijk te hebben met de concrete invulling van de bepalingen uit het kwaliteitshandboek die betrekking hebben op de evaluatie van de dienstverlening, het meten van de tevredenheid van ouders, kinderen en medewerkers en het plannen en permanent bijsturen van de werking.

Ook uitte de sector zijn bezorgdheid over hoe zou worden omgegaan met de door de inspectie vastgestelde tekortkomingen op het vlak van kwaliteitszorg.

---

¹ De kwaliteitshelpdesk is van januari 2000 operationeel en is opgericht naar aanleiding van de toen nieuwe regelgeving inzake kwaliteitszorg in welzijnsvoorzieningen. Voorzieningen kunnen er terecht voor informatie en advies over kwaliteitszorg.

3. Zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid in de kinderopvang

In 2004 ontwikkelde ECEGO (het ExpertiseCentrum voor het ErvaringsGericht Onderwijs) in opdracht van Kind en Gezin ZiKo, het zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid van kinderen in de opvang. ZiKo is opgebouwd op basis van bestaande instrumenten van ECEGO¹. Er werd bijzondere aandacht besteed aan een verdere verfijning van en afstemming op de doelgroep, in casu de kinderopvang. Dit gebeurde door het opzetten van piloottrajecten waarin het zelfevaluatie-instrument voorgesteld en uitgetest werd.

Er werden in totaal 21 piloottrajecten doorlopen, waarvan 11 in de voorschoolse opvang (6 kinderdagverblijven, 2 centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning (CKG's), 2 diensten voor opvanggezinnen (DVO's) en 1 mini-crèche) en 10 in de buitenschoolse opvang (5 initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO's) en 5 opvangsettings in een school). Elk piloottraject bestond uit een actieve ondersteuning van 6 dagdelen. Gedurende dit hele traject zijn de reacties, bedenkingen en suggesties van de deelnemers meegenomen om het instrument verder scherp te stellen. Een eindversie van het ZiKo is door praktijkmensen uit de verschillende werkvelden gelezen teneinde een zo gebruiksvriendelijk mogelijk instrument te verkrijgen. De definitieve versie bestaat uit een handleiding en een formulierenset (invulbladen)².

In het najaar van 2004 vonden er in elke Vlaamse provincie kennismakingssessies met ZiKo plaats voor de hele erkende en zelfstandige sector. Tijdens deze dagen werden ongeveer 1000 personen van de gesubsidieerde voorzieningen en ongeveer 500 personen uit de zelfstandige opvang bereikt. Uit de evaluaties van de sessies blijkt dat de sector het instrument apprecieert.

De deelnemers kregen ook de mogelijkheid om zich in te schrijven voor een gratis begeleidingstraject. Elk traject bestaat uit 3 contactmomenten. Na het doorlopen van het traject is de voorziening in staat om op een deskundige manier zelfevaluaties uit te voeren. Tijdens het traject verzamelt de medewerker van ECEGO gegevens over de kwaliteit van de opvang, bekeken vanuit de procesvariabelen welbevinden en betrokkenheid in een nulmeting. Het is ook de start van de gegevensverzameling die tot doel heeft een beeld te krijgen van de kwaliteit van de opvang in Vlaanderen vanuit het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen.

In 2004 zijn er 29 begeleidingstrajecten in kinderdagverblijven gestart, met een bereik van 71 settings. Voor deze sector zijn er 51 nulmetingen verricht.

In de CKG's zijn er 2 begeleidingstrajecten gestart, met een bereik van 2 settings. Bij de DVO's zijn er 2 begeleidingstrajecten gestart, met een bereik van 105 onthaalmoeders. In de zelfstandige

¹ * Het gaat om instrumenten die werden ontwikkeld binnen de volgende projecten: "Het belevingsonderzoek bij het jonge kind in opvangsituaties buitenshuis (Laevers, 2003)" en het onderzoek "Ontwikkeling van een evaluatie-instrument voor de opvang in en door Vlaamse basisscholen met het oog op het verkrijgen van een kwaliteitslabel (Colpin, Laevers & Vandemeulebroecke, 2003)".

² ZiKo kan gedownload worden op de website van Kind en Gezin (www.kindengezin.be; kies: *professional*; kies: *je bent een ...*; kies: *kwaliteit*; kies: *omgaan met elk kind*)

sector zijn er tot nu toe geen begeleidingstrajecten gestart. In de sector van de IBO's zijn er 5 begeleidingstrajecten gestart. Met de trajecten bereiken we 7 IBO's en minstens 13 vestigingsplaatsen. In de gemelde buitenschoolse opvang waren er 2 begeleidingstrajecten in scholen, met een bereik van 6 settings. De verantwoordelijken voor deze opvang hebben zich aangesloten bij lopende trajecten in kinderdagverblijven. In het geheel zijn er 6 nulmetingen verricht.

In 2005 en 2006 lopen de begeleidingstrajecten voort. In 2005 zullen er ook nog 3 provinciale kennismakingssessies voor de gemelde buitenschoolse opvang worden georganiseerd.

4. Algemene kwaliteitswerking

Binnen de opvangsector komen heel wat kwaliteitsdomeinen aan bod. De kwaliteitshelpdesk wordt elke dag geconsulteerd met vragen over veiligheid en gevaar, gezondheid en ziekte, voedselveiligheid en hygiëne, omgaan met kinderen, ouders en derden, gebouw en inrichting, enz.

Vaak heeft Kind en Gezin terzake geen eigen regelgeving. Er worden in dat geval inspanningen geleverd om actief kennis te verwerven en die te ontsluiten voor de opvangsector.

Het kwaliteitsteam werkte een brochure rond voedselveiligheid en –hygiëne uit, waarbij de mogelijke gevaren in de opvangkeuken onder de aandacht gebracht worden. Deze brochure is maar een eerste stap. Tegelijk werden de gesprekken met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) gestart. Het FAVV is verantwoordelijk voor de regelgeving en de controle op voedselveiligheid. De bedoeling is om samen werk te maken van een sectorspecifieke gids voor de kinderopvang.

De regelgeving in verband met veilige speelterreinen en -toestellen die sinds 2001 van kracht is, werd door het kwaliteitsteam vertaald op maat van onthaalouders en kleinschalige opvangvoorzieningen. Dit resulteerde in de brochure “Speel op zeker!”, een werkinstrument voor het analyseren van de risico's en het borgen en verbeteren van de veiligheid op het eigen speelterrein. In 2004 werd hiervan een herziene versie gemaakt.

Naar aanleiding van het Legionellabesluit stelde Kind en Gezin in nauwe samenwerking met de Vlaamse Gezondheidsinspectie een risicobeoordelings- en beheersplan beschikbaar voor de opvangsector. De veteranenziekte of legionellose is een ernstige longinfectie die zorgvuldig moet worden behandeld. Om mensen op publiek toegankelijke plaatsen te beschermen, heeft de Vlaamse Regering het besluit uitgevaardigd. Dit besluit kan van toepassing zijn op opvangvoorzieningen die nachtopvang aanbieden.

Ook in 2004 werd voortgewerkt aan de brandveiligheid in de voorzieningen voor kinderopvang. Na het besluit voor de brandpreventie in de gesubsidieerde en erkende kinderdagverblijven en voor de initiatieven voor buitenschoolse opvang, werd op 1 oktober 2004 het besluit goedgekeurd met betrekking tot de preventie van brand in de mini-crèches.

Op 1 oktober 2004 werd de principiële oprichting van een technische commissie door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Deze commissie zal instaan voor de beoordeling van aanvragen tot afwijking van de regelgeving in de drie deelsectoren.

Ten slotte werd een besluit voorbereid voor de regelgeving voor de zelfstandige kinderdagverblijven en een wijziging aan het besluit voor de erkende en gesubsidieerde kinderdagverblijven.

De werkgroep “Veilige Kinderartikelen” die al in 2003 werd opgericht binnen Kind en Gezin, werkte in 2004 naar haar eindproduct toe. Vanaf het voorjaar van 2005 zal op de website van Kind en Gezin informatie te vinden zijn over de veiligheid van veelgebruikt kindermeubilair. Ouders en opvangvoorzieningen vinden er onder meer de Europese veiligheidsnormen op terug. Ze kunnen aan de hand van een checklist ook toetsen of een aankoop waarbij deze norm niet te achterhalen is, voldoet aan de veiligheidsvoorwaarden.

In samenwerking met de afdeling Preventieve Gezinsondersteuning werd de werkmap HIV en aids uitgewerkt. Deze map, op maat van leidinggevenden en verpleegkundigen, biedt informatie over het werken met seropositieve kinderen in de opvang. Ook wordt dieper ingegaan op achtergrondinformatie rond het virus. In samenwerking met het Koningin Paola-ziekenhuis in Antwerpen en met Pluskids in Brussel werd gratis vorming aangeboden aan opvangvoorzieningen die dat wensten.

Kind en Gezin wil in de toekomst nog meer dan vroeger de nadruk leggen op kwaliteitsbevorderende acties voor de opvangsector. Voor 2005 werden al acties gepland met het oog op het faciliteren van een basisopleiding levensreddend handelen bij baby's en peuters, provinciale studiedagen rond preventie in de kinderopvang, studiedagen inzake kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering, enz.

5. Competentiebevordering

Elk kind in opvang heeft recht op een goede kwaliteit. De kwaliteit van de opvang wordt in grote mate bepaald door de competentie van de personen die de opvang verzorgen.

Er zijn 2 redenen waarom vanaf 2004 in Vlaanderen aandacht werd besteed aan competentieverhoging in de kinderopvang. Enerzijds zijn de huidige opleidingsvereisten geformuleerd vanuit de opvangvorm (erkend/onder toezicht, gezin/groep) en niet vanuit de kinderen die opgevangen worden. Anderzijds zijn de functies die kinderopvang invult, veranderd. De verwachtingen van de ouders en van de maatschappij over kinderopvang stijgen, de invloed die de kinderopvang heeft in het leven van kinderen wordt groter. Er is een grote diversiteit bij gezinnen en kinderen, maar ook in visies over opvoeding en in sociaal-culturele achtergronden. De opvang moet veilig zijn. Om dit alles te kunnen bieden, heeft de opvang competent en juist opgeleid personeel nodig.

Het project om te werken rond de competenties in de kinderopvang is gestart in 2004, maar is ook een meerjarenproject. Kind en Gezin werkt op dit domein intensief samen met externe partners: het VBJK, de onderwijsnetten, opleidingsorganisaties en de sociale partners van de sector. De Raad van Bestuur van Kind en Gezin laat zich voor zijn beslissingen rond competenties bijstaan door een groep experts.

In 2004 werden een aantal acties begonnen:

Voor begeleiders:

- het project Erkennen Verworven Competenties, dat zal worden gestart in de buitenschoolse opvang;
- het op elkaar afstemmen van de opleiding “begeleider buitenschoolse opvang” en de modulaire opleiding “kinderzorg in het volwassenenonderwijs”;
- het opmaken van een beroepsprofiel “begeleider kinderopvang aan huis” en van een advies over de aangewezen opleidingsduur en inhoud;
- een ideeën- en materialenbeurs voor leerkrachten en leerlingbegeleiders van het secundair onderwijs.

Voor verantwoordelijken:

- aansturen op een toegankelijk en gespreid opleidingsaanbod: een postgraduaat “Leidinggevende in kinderopvang” dat uitgaat van de kennis en vaardigheden uit het beroepsprofiel;
- samen met het VBJK een handboek voor leidinggevendenden samenstellen.

Voor onthaalouders:

- het Europees Equalproject voorbereiden, dat de selectie, de begeleiding en de opleiding van onthaalouders kan verbeteren.

6. De Klachtendienst van Kind en Gezin

Oproepen bij de Klachtendienst over kinderopvang in 2004

De Klachtendienst ontving in 2004 in totaal 973 oproepen die betrekking hadden op kinderopvang. Het ging om 181 informatieve oproepen, 36 meldingen en 756 oproepen waarbij een klacht werd ingediend. Het aantal klachten steeg met 15,6% tegenover 2003. Van deze klachten waren er 177 onontvankelijk en 579 ontvankelijk. Het aantal ontvankelijke klachten over kinderopvang steeg met 20,6% tegenover 2003.

AANTAL OPROEPEN OVER KINDEROPVANG

	2003	2004
Informatieve oproep	225	181
Melding	40	36
Klacht	654	756
Totaal	919	973

---

29. Aantal oproepen over kinderopvang op de klachtendienst

Informatieve oproepen bij de Klachtendienst over kinderopvang

Louter informatieve vragen over kinderopvang werden doorgeschakeld naar de Kinderopvanglijn en werden niet opgenomen in de cijfers van de werking van de Klachtendienst.

De informatieve oproepen die wel door de Klachtendienst werden behandeld, betroffen een concreet ongenoegen waarvoor advies werd gevraagd over hoe het probleem kon worden aangepakt.

In 2004 behandelde de Klachtendienst 181 dergelijke infodossiers over een concreet probleem in een kinderopvangvoorziening.

Meldingen bij de Klachtendienst over kinderopvang

De Klachtendienst spreekt van een melding wanneer een voorziening zelf contact opneemt om een incident of probleem te melden. De voorzieningen bellen voor dergelijke meldingen normaal gezien naar hun dossierbeheerder bij Kind en Gezin. De Klachtendienst noteerde in 2004 36 meldingen als nuttige informatie voor het geval er nadien nog een klacht over binnen zou komen. Meldingen van ernstige incidenten worden door de afdeling Kinderopvang opgevolgd en niet door de Klachtendienst.

Onontvankelijke klachten over de kinderopvang

Voor een aantal klachten over kinderopvang moet de Klachtendienst besluiten dat de klacht onontvankelijk is, bijvoorbeeld omdat het onderwerp van de klacht buiten de bevoegdheid valt van Kind en Gezin of omdat de klacht gaat over het algemeen beleid of de regelgeving.

Het ging in 2004 samen om 177 onontvankelijke klachten, waarvan een groot deel onontvankelijk omdat het een betwisting van de te betalen sommen betrof en/of omdat het onderwerp van de klacht buiten het geregementeerde kader viel en/of eerder in de privé-sfeer lag (buiten de bevoegdheid van de Klachtendienst van Kind en Gezin).

Voor onontvankelijke klachten werd geen onderzoek gestart, maar de klager werd zo goed mogelijk geholpen met informatie of advies. Eventueel werden de opmerkingen genoteerd als nuttige informatie voor Kind en Gezin, zodat de instelling daarmee rekening kan houden bij haar beleidsvoorbereidende werkzaamheden.

Ontvankelijke klachten over de kinderopvang

De Klachtendienst van Kind en Gezin noteerde in 2004 579 ontvankelijke klachten over kinderopvang.

Het ging om 253 klachten over erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorzieningen zoals een kinderdagverblijf, een dienst voor opvanggezinnen of een daarbij aangesloten onthaalouder. Verder handelden 302 klachten over een mini-crèche, zelfstandige onthaalouder of zelfstandig kinderdagverblijf en 24 klachten over enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang.

De stijging van het aantal ontvankelijke klachten bij Kind en Gezin over een erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorziening is enigszins verrassend omdat deze voorzieningen zelf zouden moeten instaan voor de intake en de behandeling van de klachten over de eigen opvang. Bij sommige voorzieningen staat de klachtenprocedure echter nog niet op punt, is de klachtenbehandelaar van de voorziening volgens de klager niet neutraal genoeg, voelt de klager de behandeltermijn aan als té lang of zijn er andere redenen waarom men toch nog een beroep doet op de Klachtendienst van Kind en Gezin.

AANTAL ONTVANKELIJKE KLACHTEN OVER KINDEROPVANG

	2003	2004
Over een erkende (en gesubsidieerde) voorziening	197	253
Over een voorziening met attest van toezicht	270	302
Over een enkel gemelde of niet-gemelde voorziening	13	24
Totaal	480	579

---

30. Aantal ontvankelijke klachten over kinderopvang

Wanneer men de inhoud van de klachten nader bekijkt, kan men verschillende thema's onderscheiden. 25,6% van de klachten ging over te weinig beschikbaar personeel in verhouding tot het aantal kinderen of over het opnamebeleid (bv. voorrang geven bij inschrijving). Op de tweede plaats (20,7%) gingen de klachten over de verzorging, hygiëne of voeding. Op de derde plaats (12,8) waren er de klachten over de veiligheid van de kinderen. Het kon gaan om kinderen die alleen werden gelaten, kinderen aan wie een ongeval overkwam dat volgens de klager te vermijden was, kinderen die andere kinderen een letsel toebrachten of een opvangpersoon die een kind sloeg of verwondde. Een volgende belangrijke categorie waren de klachten over het huishoudelijk reglement, het contract of het fiscale aspect (12,6%). Verder waren er klachten over het pedagogisch functioneren van de onthaalouder of begeleidster. Voorbeelden hiervan waren het onaangepast straffen van kinderen, te weinig of geen aangepast pedagogisch aanbod, enz. Andere klachten over de kinderopvang gingen inhoudelijk over de aard van de communicatie met de ouders, het algemeen beleid van de opvangvoorziening, de accommodatie, enz.

De inhoud van de klachten verschilt naargelang het gaat om erkende of zelfstandige kinderopvangvoorzieningen. Een opvallend verschil is dat bij de klachten over de erkende sector bijna 1 op 3 klachten (32%) betrekking had op te veel kinderen in de opvang in verhouding tot het aantal beschikbare personeelsleden of over het opnamebeleid van de voorziening. Bij de zelfstandige voorzieningen is dat 21,5%. De klachten over de zelfstandige kinderopvangvoorzieningen handelden in meer dan 30% over de verzorging, hygiëne en voeding terwijl dit soort klachten relatief minder voorkwamen in de erkende opvang (10,3%).

Hoofdstuk 3. Andere accenten in de werking

Website van Kind en Gezin

Intussen ontdekken steeds meer ouders en professionelen de website. Deze wordt dagelijks geactualiseerd en werd ook in 2004 verder aangevuld en verfijnd. Om starters nog beter te kunnen helpen, werd de informatie opgesplitst in onthaalouder worden, een kinderdagverblijf of mini-crèche starten en een IBO starten. Daarnaast kwam er extra informatie: beheersbeslissingen, rapporten en verslagen en werk zoeken in de kinderopvang, dit laatste in een samenwerkingsverband met de VDAB. Hierbij kunnen vacatures worden doorgegeven en opgevraagd via de website van Kind en Gezin. Ook het Lokaal Overleg kan inspiratie vinden op het web: alle lokale beleidsplannen kinderopvang kunnen er worden gelezen en er staan tips en adviezen op over hoe het lokale opvangaanbod bekend kan worden gemaakt bij ouders.

Stilaan groeide de nood aan een nieuwe homepage. In 2004 werden de voorbereidingen hiervoor getroffen, zodat bij de publicatie van dit jaarverslag ouders en professionelen elk hun eigen pagina hebben.

Wegwijs in kinderopvang – brochure voor ouders

Opvangkwaliteit vergroot in sterke mate wanneer ouders zich betrokken voelen bij de opvang en er tussen beide partijen een partnerschap ontstaat. In 2004 werd de brochure voor ouders over kinderopvang herwerkt. De boodschap dat opvang kiezen een belangrijke keuze is en dat ouders en opvang partners zijn in de opvoeding, is hierin duidelijk opgenomen. Ouders krijgen hiermee een instrument om de opvang te kiezen die het best bij hen past.

Partnerschap met het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind (VBJK)

Het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind is sinds 2003 partner van Kind en Gezin. De organisatie onderschrijft de missie van Kind en Gezin en engageert zich om op een resultaatgerichte manier mee inhoud te geven aan de uitvoering van het beleid inzake het jonge kind, van de missie van Kind en Gezin en het hieraan gekoppelde beleidsplan.

Het partnerschap bestaat uit:

- het verlenen van advies aan Kind en Gezin over het beleid inzake het jonge kind;
- het op een wetenschappelijk onderbouwde manier opzetten van projecten en het aanleveren van didactisch materiaal m.b.t. de kinderopvang, m.b.t. vernieuwde concepten over opvoeden, m.b.t. diversiteit in de opvoeding en m.b.t. het begeleiden en opleiden van medewerkers in de kinderopvang;
- het uitgeven van een kwaliteitsvol tijdschrift voor de kinderopvang.

Jaarlijks stelt het VBJK een werkingsplan op met daarin de doelstellingen en acties voor het komende jaar. Dit werkingsplan en werkingsverslag 2004 is terug te vinden op de website van het VBJK (<http://www.vbjk.be/nederlands.htm>).

2004 was een belangrijk jaar voor de concrete invulling van het partnerschap. Er werd nauw samengewerkt met Kind en Gezin voor o.a. de organisatie van de eerste onderwijsconferentie, de handleidingen voor leidinggevendenden in de kinderopvang en het Europese Equal project

(http://www.vbjk.be/ecce_ama.htm). In 2004 vond er een Europese studiedag plaats over ouderparticipatie en buurtgerichte kinderopvang. Op deze dag werden vernieuwende praktijken voorgesteld over hoe kinderopvang een echte ontmoetingsplaats kan zijn voor zowel professionelen en ouders, als voor mensen met verschillende culturele achtergronden. Het VBJK heeft in 2004 opnieuw veel geïnvesteerd in het uitbouwen van zijn rol in onderzoek en onderwijs. Zo werd o.a. een onderzoek uitgevoerd naar de instroom van allochtonen in de opleiding Kinderzorg en de ontwikkeling van een zelfevaluatie-instrument in samenwerking met Europese partners dat kinderopvangvoorzieningen in de mogelijkheid zal stellen hun omgaan met diversiteit te evalueren. In 2004 werd ook het boek 'In verzekerde bewaring, Honderdvijftig jaar kinderen, ouders en kinderopvang' van Dr. Michel Vandenbroeck voorgesteld.

Diversiteit en kinderrechten

Kind en Gezin en de opvangvoorzieningen proberen bij de uitbouw van hun dienstverlening rekening te houden met en in te spelen op de grote diversiteit waarin gezinnen zich aandienen. De zorg gaat daarbij uit naar een evenwaardige toegang tot en deelname aan de dienstverlening voor elk gezin. In 2004 stelde Kind en Gezin opnieuw een diversiteits- en kinderrechtenrapport voor. Het rapport schetst de verschillende acties en initiatieven die Kind en Gezin en zijn partners het voorbije werkjaar ondernamen rond het omgaan met diversiteit. Een van de acties was het opstellen van een werkmap voor het personeel van de opvangvoorzieningen over kinderen en hiv-aids in de opvang. In de eerste plaats wil het rapport de acties en de bereikte resultaten in kaart brengen en zichtbaar maken. Gelijktijdig wil het rapport een eerste aanzet zijn tot een meer gerichte en planmatige aanpak van het diversiteits- en kinderrechten thema en de hierbij nagestreefde doelstellingen. Het volledige rapport is terug te vinden op de website van Kind en Gezin (www.kindengezin.be; kies: *professional*; kies: *wie zijn wij*; kies: *rapporten*; kies: *algemeen*).

Kinderopvang en burenhinder

Gespreid over Vlaanderen worden verscheidene gevallen gesignaleerd waar er een conflict bestaat tussen een (op te richten) kinderopvangvoorziening en een ontevreden buur (of gemeentebestuur) over normen van ruimtelijke ordening, milieunormen, geluidsnormen, enz. Sommige conflictsituaties zijn zelfs al uitgelopen op een gerechtelijke procedure. De conflictsituaties komen voor bij zowat alle vormen van opvang: bij flexibele opvang, voorschoolse opvang, buitenschoolse opvang en zowel bij kleinschalige opvang als bij grootschalige opvang. Gezien de uiteenlopende aspecten en de lokale verscheidenheid van de normen die van toepassing zijn, heeft Kind en Gezin beslist om een extern advies aan te vragen bij een gespecialiseerd onderzoeksbureau. Op basis van dit advies, dat in de loop van 2005 wordt verwacht, kan Kind en Gezin een duidelijk zicht krijgen op de problematiek om correct te kunnen informeren en gerichte beleidsadviezen te kunnen geven.

Bevraging lokale besturen naar kinderopvang en vrijetijdsactiviteiten voor kinderen

In samenwerking met de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten heeft Kind en Gezin alle Vlaamse gemeentebesturen en OCMW's bevestigd naar de inspanningen die ze leveren met betrekking tot kinderopvang en vrijetijdsactiviteiten voor kinderen. 85% van de lokale besturen (267 gemeentebesturen en 275 OCMW's) verleenden hun medewerking aan deze bevestiging.

Twee derde van de gemeenten organiseert zelf opvang: buitenschoolse opvang en opvang in gezinsverband via een dienst voor opvanggezinnen komen het meest voor. Een derde van de gemeenten organiseert opvang binnen de schoolmuren en 86% van de gemeenten organiseert één of meerdere vrijetijdsactiviteiten voor kinderen.

Lokale besturen ondersteunen ook kinderopvangvoorzieningen die ze niet zelf organiseren. Het betreft zowel financiële (bijna de helft) als materiële ondersteuning (iets meer dan de helft).

In een vijfde van de gemeenten heeft het gemeentebestuur een schepen met bevoegdheid kinderopvang.

Het volledige rapport is terug te vinden op de website van Kind en Gezin (www.kindengezin.be; kies: *professional*; kies: *rapporten en verslagen*).

Yasmine – campagne voor de werving van onthaalouders

Sedert midden 2002 nam het aantal stoppende onthaalouders sterk toe waardoor de diensten voor opvanggezinnen te kampen kregen met een groeiend tekort aan onthaalouders. Door de invoering van een sociale bescherming voor de onthaalouders vanaf april 2003, kon deze neerwaartse trend worden stopgezet. Ter ondersteuning van de inspanningen van de diensten voor opvanggezinnen om de tekorten verder weg te werken, voerde Kind en Gezin vanaf januari 2004 een wervingscampagne. Deze campagne kreeg de naam Yasmine, naar het kindje dat het gezicht van de campagne werd.

De campagne bestond uit twee complementaire sporen. Enerzijds een televisiespot, advertenties in tijdschriften, specifieke informatie op de Kind en Gezin-website, een algemene infolijn bij Kind en Gezin en herkenbaar campagnemateriaal (folders, affiches, flyers). Anderzijds werd het campagnemateriaal ter beschikking gesteld van de diensten, die op hun beurt de campagne lokaal konden voortzetten.

Op basis van een effectmeting bleek dat de campagne het vooropgestelde bereik heeft gehaald. Zowel de Tv-spot als de advertentie werden door ruim 70% van het doelpubliek minstens een keer gezien. Tijdens de 3 weken waarin de advertenties en de Tv-spots te zien waren, werd op de website van K&G de specifieke informatie over onthaalouder door meer dan 2.000 unieke bezoekers geconsulteerd: een stijging met 40%. Ook na de campagneweek bleef dit verhoogde effect nog vele weken zichtbaar. Ook uit feedback van de diensten voor opvanggezinnen blijkt dat na de campagne het aantal nieuwe kandidaatstellingen duidelijk is gestegen.

Onderzoek naar de werkdruk bij diensten voor opvanggezinnen

De moeilijke werkingssituatie en de grote werkdruk bij diensten voor opvanggezinnen werd in de laatste jaren regelmatig door de betrokken voorzieningen en hun koepels onder de aandacht gebracht. Als belangrijkste oorzaken hiervan worden de omvang van de administratieve

opdrachten, de toegenomen taken m.b.t. blijvende werving van nieuwe onthaalouders, de snel veranderende wetgeving en het ontwikkelen van een kwaliteitssysteem, de verplichtingen van de diensten inzake de sociaalrechterlijke bescherming van de onthaalouders, aangehaald.

De Raad van Bestuur van Kind en Gezin besliste om de evoluties in de werkopdrachten en de gestegen werkdruk bij de diensten nader te laten onderzoeken. Een geobjectiveerd inzicht in de parameters die deze werkdruk bepalen, zou moeten leiden tot realistische verbeter- en/of reorganisatievoorstellen.

De opdracht werd toegewezen aan het Hoger Instituut voor de Arbeid en de resultaten werden in het najaar van 2004 aan de Raad van Bestuur voorgesteld. Vastgesteld werd dat de diensten voor opvanggezinnen een werkdruk ervaren die beduidend hoger ligt dan bij de globale Vlaamse beroepsbevolking en dan bij gelijkaardige contactberoepen. Dit heeft onder meer te maken met de sterke toename van verplichte administratieve opdrachten, de implementatie van het kwaliteitszorgdecreet en de evoluties in de inhoudelijke begeleidingsopdracht. De mate waarin werkdruk wordt ervaren varieert wel enigszins volgens het type organisatie waarin de dienst vervat zit, en wordt ook mee bepaald door de leeftijd van de dienstverantwoordelijke en de provincie waarin men werkzaam is. Het onderzoek concludeert dat deze situatie een ernstig risico inhoudt voor de dynamiek in deze sector. Vanuit deze resultaten formuleerde het HIVA een aantal aanbevelingen tot verlichting van de werklast en het verhogen van de draagkracht van diensten voor opvanggezinnen.

Om aan deze aanbevelingen tegemoet te komen, besliste de Raad van Bestuur van Kind en Gezin tot de oprichting van een werkgroep met zowel de vertegenwoordigers van de sector als de administratie van Kind en Gezin. Deze werkgroep ging begin 2005 van start en moet adviezen formuleren aan de Raad van Bestuur ter verlichting van de werkdruk.

Het volledige onderzoeksrapport is terug te vinden op de website van Kind en Gezin (www.kindengezin.be; kies: *professional*; kies: *rapporten en verslagen*).

Het sociaal statuut van de onthaalouders aangesloten bij een dienst voor opvanggezinnen

Sinds de invoering van dit sociaal statuut speelde Kind en Gezin een belangrijke rol als tussenschakel tussen enerzijds de ontwikkeling en implementatie van het beleid inzake het sociaal statuut en anderzijds de dagdagelijkse praktijk en problemen. In 2004 werd duidelijk dat de invoering van het sociaal statuut voor de aangesloten onthaalouders een structurele extra werkbelasting veroorzaakt voor de diensten voor opvanggezinnen en gepaard gaat met een aantal complexe en niet steeds eenduidig uitgeklaarde opdrachten. Om de diensten hierbij te ondersteunen organiseerde Kind en Gezin, in samenwerking met Syntra, een opleiding die de diensten wegwijs moet maken in de sociaal-rechtelijke administratie verbonden aan het sociaal statuut voor onthaalouders en hen vertrouwd moet maken met de module voor het berekenen van de RSZ-bijdrage. Daarnaast werd aan de dienstverantwoordelijken een praktijkhandboek ter beschikking gesteld. Het eerste deel geeft een inzicht in de grondslagen, de financieringsstromen en de basisstructuur van het sociaal statuut van de onthaalouder. In een tweede deel wordt dieper ingegaan op elk van de pijlers van het sociaal statuut.

Buurt- en nabijheidsdiensten Kinderopvang

In 2004 werd 1,5 miljoen euro uitgetrokken voor experimentele subsidies voor kinderopvangprojecten in de Buurt- en nabijheidsdiensten. Door het ondersteunen van een buurtgericht kinderopvangaanbod dat een antwoord biedt op opvangvragen van ouders en kinderen die nu (nog) niet terechtkomen in de reguliere kinderopvang, kan de kinderopvang als geheel verder worden uitgebouwd als een basisvoorziening. Respect voor diversiteit en de toegankelijkheid van de kinderopvang worden nagestreefd waarbij een uitgesproken laagdrempeligheid, een lokale inbedding en een duidelijke participatie van de doelgroep centraal staan.

In overleg met de koepel van deze diensten ontwikkelde Kind en Gezin een experimenteel kwaliteitskader. In oktober 2004 werden de middelen toegewezen aan 12 projecten Buurt-en nabijheidsdiensten voor een totaal van 222 plaatsen. Binnen dit 3 jaar lopende project wordt ervaring opgedaan en zullen stappen worden ondernomen met het oog op een latere volwaardige verankering in het reguliere, gesubsidieerde opvangkader.

Loskoppeling erkenning en subsidiëring

Omdat er in 2004 niet voldoende middelen waren om uitbreidingen te realiseren in de sector van de initiatieven voor buitenschoolse opvang, werd beslist om erkenning en subsidiëring van elkaar los te koppelen. Dit betekent dat een initiatief een erkenning zonder subsidiegarantie kan verkrijgen. Nieuwe initiatieven moeten wel gevestigd zijn in een gemeente die behoort tot de 25% hoogst gerangschikte gemeenten op de wittevlekkenlijst. De formule kende succes: voor zowat een derde van de in 2004 gerealiseerde plaatsen, gaat het om plaatsen zonder subsidiegarantie. Het ging voornamelijk om uitbreidingen van bestaande vestigingsplaatsen of nieuwe vestigingsplaatsen van bestaande initiatieven.

Ook voor kinderdagverblijven is een loskoppeling tussen erkenning en subsidiëring mogelijk, maar er wordt slechts hoogst uitzonderlijk gebruik van gemaakt.

Onderzoek naar de financiële leefbaarheid van de mini-crèches

Mini-crèches hebben een belangrijk aandeel in de kinderopvang in Vlaanderen. Samen met de zelfstandige kinderdagverblijven komen zij op de derde plaats, na de informele opvang en de opvanggezinnen aangesloten bij een dienst. Sinds een aantal jaren stelde Kind en Gezin evenwel vast dat heel wat mini-crèches het moeilijk hebben om financieel te overleven. De Raad van Bestuur ging dan ook akkoord met het uitbesteden van een wetenschappelijk onderzoek.

Het Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA), onderzoeksinstituut van de K.U. Leuven, kreeg de opdracht om de leefbaarheid van de mini-crèches te onderzoeken. In totaal werkten 234 mini-crèches mee aan het onderzoek. Men stelde vast dat ondanks het feit dat er een hoge betrokkenheid aanwezig is in de sector, er ook ongenoegen leeft over de financiële leefbaarheid. Het onderzoek toonde onder andere aan dat de kosten voor het uitbaten zeer hoog zijn en dat de inkomsten per zelfstandige vaak lager liggen dan het netto-inkomen dat een kinderverzorgster verdient in een gesubsidieerd kinderdagverblijf.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal Kind en Gezin voorstellen uitwerken om de positie van de zelfstandige voorzieningen binnen het Vlaams opvanglandschap te versterken en hun leefbaarheid, kwaliteit en kwantiteit te bevorderen.

Het volledige onderzoeksrapport is terug te vinden op de website van Kind en Gezin (www.kindengezin.be; kies: *professional*; kies: *rapporten en verslagen*).

Oprichting trefpunten zelfstandige opvang – partnerschap vzw TREFCO

De Raad van Bestuur keurde een partnerschap goed met een vzw die de Trefpunten van de zelfstandige opvang zal organiseren en begeleiden. Deze Trefpunten werden tot nog toe door de Vlaamse Vereniging voor Particuliere Opvang (VVPK) georganiseerd. Met het partnerschap wil de Raad van Bestuur van Kind en Gezin de Trefpunten sterkere kansen geven om te groeien tot een trefzeker netwerk. De nieuw opgerichte vzw TREFCO richt zich tot de hele zelfstandige sector en zal een netwerk creëren waardoor het geïsoleerd werken in de zelfstandige opvang doorbroken wordt. Deze netwerking zal ook ten goede komen aan de leefbaarheid van de sector, aan de kwaliteit van de opvang en aan de begeleiding van de starters.

Info-avonden voor startende zelfstandige opvangvoorzieningen

In 2004 werd er in 2 provincies (Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen) gestart met een ‘proeftuin’ voor kleinschalige infomomenten voor starters in de zelfstandige kinderopvang. Met dit concept van een “infomarkt” wilde men vooral focussen op de laagdrempeligheid, de kleinschaligheid en het aanbieden van praktische informatie rond organisatie en uitbouw van de kinderopvang. Zowel medewerkers van Kind en Gezin als externe experts engageerden zich om via individuele contacten informatie te verstrekken op deze infomomenten. De georganiseerde infoavonden in Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen waren een succes, zowel qua bezoekersaantal als qua tevredenheid. Vanaf 2005 zal per provincie minstens eenmaal en indien nodig tweemaal per jaar zo’n infomoment worden georganiseerd voor startende zelfstandige opvanginitiatieven.

Fiscale aftrek van kinderopvangkosten door bedrijven

Bedrijven die geld besteden aan het creëren van nieuwe opvangplaatsen in groepsverband voor kinderen jonger dan 3 jaar, brachten deze uitgaven in 2004 voor het eerst fiscaal in. 6 bedrijven ontvingen hiervoor een fiscaal attest van Kind en Gezin. Het totaal bedrag van de fiscale aftrek was 47.459,66 euro. Door deze maatregel werden 49 nieuwe plaatsen gecreëerd, allemaal in mini-crèches.

Bijlage: Regelgeving

In deze bijlage wordt het regelgevende kader beschreven. Eerst wordt de specifieke regelgeving overlopen die enkel geldt voor de kinderopvang. In een tweede punt wordt ingegaan op de meer algemene regelgeving die ook voor de kinderopvangvoorzieningen van belang is.

(toestand juli 2005)

1. Specifieke regelgeving

Kinderrechten

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989 omvat alle fundamentele rechten van kinderen. Volgens dit verdrag zijn kinderen volwaardige burgers en hebben ze zowel recht op bescherming als recht op inspraak. Het verdrag vormt het referentiekader voor elke voorziening voor kinderen, dus ook voor de kinderopvang. Dit betekent dat elke regelgeving de basisrechten van kinderen moet respecteren.

Oprichtingsdecreet van Kind en Gezin

Kind en Gezin werd opgericht bij decreet van 29 mei 1984. Het decreet van 21 april 2004 (BS 7 juni 2004) heft dit decreet op, en dit vanaf de datum waarop het decreet van 21 april 2004 in werking treedt (die datum wordt bepaald door de Vlaamse regering). Het nieuwe decreet richt het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin op, bepaalt de taken, bevoegdheden en middelen, alsook de organisatie en het beheer van het agentschap.

Regelgeving per opvangvorm

Hierna wordt per type van voorziening de van kracht zijnde regelgeving opgegeven.

Mini-crèches, zelfstandige kinderdagverblijven en zelfstandige onthaalouders

Het decreet van 24 juni 1997 (oprichtingsdecreet Kind en Gezin) legt de meldingsplicht en de voornaamste gevolgen ervan vast.

Het besluit van de Vlaamse regering van 24 juni 1997 (BS 9 september 1997), gewijzigd door het besluit van 22 november 2002 (BS 31 december 2002), regelt de concrete uitvoering van de meldingsplicht, wie vrijgesteld is, wat de consequenties zijn van melding en niet-melding, alsook de mogelijkheid om een attest van toezicht bij Kind en Gezin aan te vragen.

Het ministerieel besluit van 19 februari 2003 (BS 7 maart 2003) regelt de algemene voorwaarden om het attest van toezicht van Kind en Gezin te kunnen verkrijgen.

Het ministerieel besluit van 30 juli 1997 (BS 6 november 1997) bepaalt de wijze waarop het attest van toezicht wordt toegekend, verlengd of ingetrokken.

Het besluit van de Vlaamse regering van 27 april 2001 (BS 16 juni 2001), gewijzigd door het besluit van 13 december 2002 (BS 29 januari 2003), bepaalt dat particuliere opvanginstellingen met een capaciteit van 8 tot en met 22 plaatsen een financiële ondersteuning kunnen krijgen en legt de voorwaarden vast waaraan deze voorzieningen moeten voldoen.

Het besluit van de Vlaamse regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002) bepaalt dat startende onthaalouders een vergoeding kunnen krijgen voor installatiekosten.

Het besluit van de Vlaamse regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002), gewijzigd door het besluit van 23 maart 2003 (BS 11 april 2003) regelt de toekenning van een verzekering voor persoonlijke ongevallen aan onthaalouders.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 28 augustus 2001), gewijzigd door besluiten van 28 maart 2002 (BS 18 mei 2002) en 13 april 2005 (BS 29 april 2005), legt de voorwaarden vast waaraan de voorzieningen moeten voldoen indien ze in aanmerking willen komen voor een bijkomende vergoeding voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte, alsook de aanvraag- en uitbetalingsprocedure.

Kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen

Het besluit van de Vlaamse regering van 23 februari 2001 (BS 19 april 2001) regelt de erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden voor kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen. Dit besluit werd gewijzigd door besluiten van 10 juli 2001 (BS 19 september 2001), 14 december 2001 (BS 24 januari 2002), 1 februari 2002 (BS 9 maart 2002), 13 december 2002 (BS 6 februari 2003), 28 maart 2003 (BS 11 april 2003), 21 november 2003 (BS 19 januari 2004), 12 december 2003 (BS 20 januari 2004), 20 mei 2005 (BS 22 juli 2005) en 27 mei 2005 (BS 28 juni 2005).

Het besluit van de Vlaamse regering van 10 juli 2001 (BS 10 oktober 2001), gewijzigd door het besluit van 16 april 2004 (nog niet gepubliceerd in BS), regelt de toekenning van subsidies aan de initiatiefnemers die personeelsleden tewerkstellen in een gewezen DAC- statuut.

Het besluit van de Vlaamse regering van 5 oktober 2001 (BS 9 januari 2002), gewijzigd bij besluiten van 15 juli 2002 (BS 13 augustus 2002), 13 juni 2003 (BS 24 juli 2003) en 1 oktober 2004 (BS 10 november 2004), legt de normen vast waaraan kinderdagverblijven moeten voldoen ter preventie van brand en ontploffing.

Het besluit van de Vlaamse regering van 14 december 2001 (BS 30 januari 2002) bepaalt dat startende onthaalouders een vergoeding kunnen krijgen voor installatiekosten.

Het ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 27 juli 2001), gewijzigd door het besluit van 13 april 2005 (BS 29 april 2005) regelt de vaststelling van de procedure tot het verlenen, verlengen, weigeren of intrekken van een principieel akkoord voor en een erkenning van een voorziening voor kinderdagopvang.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 6 september 2001), gewijzigd bij besluiten van 13 september 2001 (BS 24 oktober 2001), 7 november 2002 (BS 22 januari 2003), 1 april 2003 (BS 7 mei 2003), 30 september 2003 (BS 23 oktober 2003) en 9 februari 2004 (BS 19 februari 2004), legt de bedragen vast die de kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen ontvangen voor het realiseren van het basisaanbod.

Het ministerieel besluit van 26 november 1997 (BS 27 januari 1998), gewijzigd door besluiten van 11 december 1998 (BS 5 februari 1999) en 3 december 1999 (BS 5 januari 2000), regelt de invoering van de boekhouding, de jaarrekening en het rekeningstelsel voor kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen, initiatieven voor buitenschoolse opvang en centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning. Voorzieningen die ressorteren onder een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn voeren evenwel een eigen boekhouding.

Het ministerieel besluit van 28 maart 2002 (BS 23 mei 2002), gewijzigd door het besluit van 18 juni 2003 (BS 4 juli 2003), regelt de wijze waarop de financiële bijdrage van de ouders in de verblijfkosten van de kinderen opgevangen in kinderdagverblijven en diensten voor opvanggezinnen berekend moet worden.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 28 augustus 2001), gewijzigd door besluiten van 28 maart 2002 (BS 18 mei 2002) en 13 april 2005 (BS 29 april 2005), legt de voorwaarden vast waaraan de voorzieningen moeten voldoen indien ze in aanmerking willen komen voor een bijkomende vergoeding voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte, alsook de aanvraag- en uitbetalingsprocedure.

Het ministerieel besluit van 30 november 2001 (BS 17 januari 2002) regelt de voorwaarden waaraan onthaalouders moeten voldoen om aanvaard te worden door een dienst voor opvanggezinnen. Dit besluit werd gewijzigd door besluiten van 1 april 2003 (BS 7 mei 2003) en 13 april 2005 (BS 29 april 2005).

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 29 augustus 2001) legt de kostenvergoeding vast die de onthaalouders aangesloten bij een dienst, ontvangen. Dit besluit werd gewijzigd door besluiten van 28 maart 2003 (BS 11 april 2003) en 1 december 2003 (BS 16 december 2003).

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 29 augustus 2001) bepaalt de voorwaarden voor het organiseren van buitenschoolse opvang in aparte lokalen van een kinderdagverblijf en legt de subsidiëringsbepalingen vast.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 6 september 2001) legt het bedrag vast van de subsidie voor het medisch-sociaal toezicht en de preventieve medisch-sociale consulten in een kinderdagverblijf.

Onthaalouders aangesloten bij een dienst voor opvanggezinnen hebben sinds 1 april 2003 een eigen sociaal-rechtelijk statuut. Dit statuut is juridisch verankerd via de volgende besluiten: de programmawet van 24 december 2002 betreffende het sociaal statuut van onthaalouders aangesloten bij een dienst (BS 31 december 2002), het koninklijk besluit van 18 maart 2003 tot aanvulling van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders en tot vaststelling van de bijzondere bepalingen betreffende de schadeloosstelling van de arbeidsongevallen en de beroepsziekten ten gunste van de onthaalouders (BS 27 maart 2003), het koninklijk besluit van 26 maart 2003 tot uitvoering van artikel 7,§1, derde lid, q, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, betreffende de onthaalouders (BS 8 april 2003), het ministerieel besluit van 1 april 2003 houdende de vaststelling van het bedrag, toegekend aan de diensten voor opvanggezinnen, in het kader van de verzekering voor arbeidsongevallen voor aangesloten onthaalouders (BS 7 mei 2003) en het ministerieel besluit van 1 april 2003 tot vastlegging van de modaliteiten betreffende de betaling van de sociale-zekerheidsbijdragen ten behoeve van diensten voor opvanggezinnen en aangesloten onthaalouders (BS 6 mei 2003), gewijzigd door een besluit van 1 december 2003 (BS 16 december 2003).

Crèches kunnen onder bepaalde voorwaarden een investeringssubsidie voor gebouwen genieten. Deze mogelijkheid wordt vastgelegd in het decreet van 23 februari 1994 (BS 1 juni 1994) inzake de infrastructuur voor persoonsgebonden aangelegenheden, gewijzigd bij decreten van 20 december 1996 (BS 31 december 1996) en 16 maart 1999 (BS 27 april 1999). De procedureregels worden vastgelegd in het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1999 (BS 10 september 1999), gewijzigd door het besluit van de Vlaamse regering van 23 april 2004 (BS 5 augustus 2005). Het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 1999 (BS 15 september 1999) stelt de totale investeringssubsidie en de bouwtechnische normen voor de kinderopvangsector vast.

Het ministerieel besluit van 7 november 2003 (BS 7 september 2004) stelt de voorwaarden vast voor de toekenning van een financiële ondersteuning aan door Kind en Gezin erkende kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang voor het realiseren van flexibele opvang ter uitvoering van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord 2003-2004.

Initiatieven voor buitenschoolse opvang

Het decreet van 24 juni 1997 (BS van 2 augustus 1997) tot wijziging van het decreet van 29 mei 1984 houdende de oprichting van de instelling Kind en Gezin, legt de meldingsplicht vast.

Het besluit van de Vlaamse regering van 24 juni 1997 (BS 9 september 1997), gewijzigd door een besluit van 22 november 2002 (BS 31 november 2002) regelt de concrete uitvoering van de meldingsplicht, bepaalt wie vrijgesteld is en wat de consequenties zijn van melding en niet-melding.

Het besluit van de Vlaamse regering van 24 juni 1997 (BS 9 september 1997) bepaalt de algemene voorwaarden inzake het organiseren van buitenschoolse opvang.

Het besluit van de Vlaamse regering van 23 februari 2001 (BS 27 april 2001) bepaalt de erkennings- en subsidiëringsvoorwaarden voor initiatieven voor buitenschoolse opvang. Dit besluit werd gewijzigd door besluiten van 25 januari 2002 (BS 27 februari 2002) en 10 oktober 2003 (BS 14 november 2003).

Het ministerieel besluit van 30 juli 1997 (BS 6 november 1997) regelt de inhoud van het lokale beleidsplan buitenschoolse kinderopvang en de wijze waarop het kwaliteitslabel door het lokale overleg wordt toegekend.

Het ministerieel besluit van 12 juni 2001 (BS 23 augustus 2001), gewijzigd door een besluit van 13 april 2005 (BS 29 april 2005) regelt de procedure tot het verlenen, verlengen, weigeren of intrekken van een principieel akkoord, een erkenning en subsidiëring van een initiatief voor buitenschoolse opvang.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 6 september 2001), gewijzigd door het ministerieel besluit van 18 januari 2002 (BS 19 februari 2002), legt de voorwaarden vast waaraan initiatieven voor buitenschoolse opvang moeten voldoen indien ze in aanmerking willen komen voor subsidiëring vanuit Kind en Gezin.

Het ministerieel besluit van 26 november 1997 (BS 27 januari 1998), gewijzigd door besluiten van 11 december 1998 (BS 5 februari 1999) en 3 december 1999 (BS 5 januari 2000), regelt de invoering van de boekhouding, de jaarrekening en het rekeningstelsel voor kinderdagverblijven, diensten voor opvanggezinnen, initiatieven voor buitenschoolse opvang en centra voor kindercare en gezinsondersteuning. Voorzieningen die ressorteren onder een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn voeren evenwel een eigen boekhouding.

Het ministerieel besluit van 9 juli 2001 (BS 28 augustus 2001), gewijzigd door besluiten van 28 maart 2002 (BS 18 mei 2002) en 13 april 2005 (BS 29 april 2005), legt de voorwaarden vast waaraan de voorzieningen moeten voldoen indien ze in aanmerking willen komen voor een bijkomende vergoeding voor de inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte, alsook de aanvraag- en uitbetalingsprocedure.

Het ministerieel besluit van 7 november 2003 (BS 7 september 2004) stelt de voorwaarden vast voor de toekenning van een financiële ondersteuning aan door Kind en Gezin erkende kinderdagverblijven en initiatieven voor buitenschoolse opvang voor het realiseren van flexibele opvang ter uitvoering van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord 2003-2004.

Regelgeving in verband met kwaliteit

Het decreet van 29 april 1997 inzake kwaliteitszorg in welzijnsvoorzieningen (BS 11 juni 1997 en 4 juli 1997) bepaalt de verschillende elementen die de kwaliteitszorg in een welzijnsvoorziening gestalte (kunnen) geven. Het decreet legt ook de verplichtingen van een erkende voorziening vast op het vlak van het kwaliteitsbeleid. Dit beleid moet in elke sector geïmplementeerd worden via een aangepaste regelgeving. Drie ministeriële besluiten van 12 juni 2001 leggen voor respectievelijk de kinderdagverblijven (BS 25 augustus 2001), de diensten voor opvanggezinnen (BS 27 juli 2001) en de initiatieven voor buitenschoolse opvang (BS 28 augustus 2001), gewijzigd door besluiten van 13 april 2005 (29 april 2005), de bepalingen vast aangaande kwaliteitsbeleid, -planning, -systeem en -handboek.

2. Andere regelgeving met impact op kinderopvang

Sociaal statuut

Regelgeving in verband met het sociaal statuut is een federale materie.

Kinderverzorgsters in dienst bij een kinderdagverblijf hebben een bediendestatuut, en vallen onder de Arbeidswet van 16 maart 1971.

Onthaalouders aangesloten bij een dienst voor opvanggezinnen hebben sinds 1 april 2003 een eigen sociaal statuut als ‘fictieve werknemer’. Voor elk opgevangen kind ontvangen zij een kostenvergoeding, en zij zijn verzekerd tegen ziekte, arbeidsongeschiktheid, beroepsziekten en arbeidsongevallen, hebben recht op kinderbijslag en kunnen een eigen pensioen opbouwen. Bovendien is er een vergoeding ingeval kinderen afwezig zijn buiten de wil van de onthaalouder. Zelfstandige onthaalouders en uitbaters van een mini-crèche of zelfstandig kinderdagverblijf zijn onderworpen aan het statuut van de zelfstandigen.

Fiscaal statuut

Ook regelgeving in verband met het fiscaal statuut is een federale materie. Vooral de aftrek van kosten voor kinderopvang is van belang voor de sector kinderopvang.

Aftrek kinderopvangkosten voor de ouders

Ouders kunnen de kosten voor kinderopvang betaald aan welbepaalde inrichtingen of personen (de opvangvoorziening moet een attest van toezicht hebben of erkend zijn door Kind en Gezin) aftrekken. Deze aftrekbaarheid beperkt zich tot kinderen tot de leeftijd van 3 jaar en is geplafonneerd op 11,20 euro per dag en per kind (aanslagjaar 2005/inkomsten 2004).

Vanaf het aanslagjaar 2006 (inkomsten 2005) wordt de aftrekbaarheid uitgebreid tot kinderen tot de leeftijd van 12 jaar.

Aftrek uit hoofde van de uitoefening van het beroep van opvangouder

Voor onthaalouders aangesloten bij een dienst wordt het bedrag van de financiële tegemoetkoming beschouwd als een niet-belastbare terugbetaling voor de gemaakte kosten. De door de zelfstandige opvangvoorzieningen - vrij bepaalde - geïnde inkomsten worden beschouwd als belastbare beroepsinkomsten, zodat er beroepskosten kunnen worden afgetrokken. Dit kan door aftrek van de werkelijke beroepskosten, gestaafd met de nodige bewijsstukken, door aftrek van het wettelijke forfait, ofwel door aftrek van een forfaitair bedrag van maximaal 12,15 euro per dag en per kind (dit laatste bedrag beperkt tot het ontvangen bedrag).

Er is geen BTW verschuldigd op de inkomsten van kinderopvangvoorzieningen, op voorwaarde dat het gaat om permanente opvang van kinderen jonger dan 12 jaar, door een erkende voorziening.

In de praktijk wordt deze BTW-vrijstelling evenwel ook toegekend aan zelfstandige voorzieningen.

Fiscale aftrek van kinderopvangkosten door bedrijven

De programmawet van 8 april 2003 (BS 17 april 2003) voert een maatregel in om uitgaven van bedrijven voor nieuwe kinderopvangplaatsen fiscaal aftrekbaar te maken (beperkt tot een maximaal bedrag).

Bevoegd paritair comité

Het bevoegde paritair comité is bepalend voor de van toepassing zijnde collectieve arbeidsovereenkomsten die aangelegenheden regelen als loonschalen, arbeidsduur, vakbondsregeling, loopbaanonderbreking, brugpensioen, enz. Welk paritair comité van toepassing is, hangt af van twee zaken. Een eerste punt is of de CAO-wet van 5 december 1968 van toepassing is. Indien dit niet het geval is (bijvoorbeeld als er geen relatie werkgever-werknemer is), dan valt men onder geen enkel paritair comité. Een tweede punt betreft de hoofdactiviteit van een voorziening. In principe gebeurt de toewijzing van een paritair comité volgens het principe 'bijzaak volgt hoofdzaak' en ressorteert al het personeel onder het paritair comité waaronder de hoofdactiviteit ressorteert.

Als men onder de CAO-wet valt en als de hoofdactiviteit kinderopvang is, dan gelden de volgende principes:

- PC 331 is bevoegd voor de kinderkribben, peuterspeelplaatsen, diensten voor opvanggezinnen, diensten voor thuisopvang van zieke kinderen, buitenschoolse opvang die door de Vlaamse gemeenschap of de Vlaamse Gemeenschapscommissie worden erkend en/of gesubsidieerd;
- PC 330, als residuair paritair comité voor de gezondheidszorgen, is bevoegd voor kinderopvangvoorzieningen die niet erkend en/of gesubsidieerd worden door de Vlaamse gemeenschap.

Hoewel deze paritaire comités reeds bestaan, zijn ze nog niet in werking. Nieuwe initiatieven krijgen wel al het nummer van PC 330 of PC 331 toebedeeld, maar volgen in afwachting van

inwerkingtreding nog steeds de bepalingen van de vroeger geldende paritaire comités, zijnde PC 200, PC 218 of PC 305.02.

Veiligheid van speelterreinen en van speelgoed

De wet van 9 februari 1994 betreffende de veiligheid van de consumenten is een algemene wet die de consument beschermt tegen onveilige producten of onveilige dienstverlening, en die de producent verplicht om te voldoen aan een algemene veiligheidsnorm. Deze wet wordt gespecificeerd door een koninklijk besluit van 28 maart 2001 (BS 9 mei 2001), meer bepaald in verband met de uitbating van speelterreinen (ook van toepassing op de sector kinderopvang) om zo, conform de wet en de richtlijnen van de Europese Commissie, een praktijk te ontwikkelen die leidt tot verhoogde aandacht voor de veiligheid van speeltoestellen.

Voedingsmiddelenhygiëne

Hygiëne-eisen

Het koninklijk besluit van 7 februari 1997 inzake de algemene voedingsmiddelenhygiëne (BS 25 april 1997) is in principe van toepassing op alle instellingen waar voedingsmiddelen bereid, verdeeld of verhandeld worden. Dit geldt dus ook voor kinderopvangvoorzieningen. Zo moeten o.a. bepaalde hygiëne-eisen worden nageleefd (bijvoorbeeld toiletten mogen niet rechtstreeks in de lokalen uitkomen waar voedingsmiddelen worden bereid). Ook dienen veiligheidsprocedures te worden uitgewerkt om besmetting te voorkomen.

Vergunningsplicht

Bij koninklijk besluit van 4 december 1995 (BS 23 februari 1996), gewijzigd bij koninklijke besluiten van 4 augustus 1996 (BS 13 augustus 1996), 3 maart 1999 (BS 31 maart 1999), 20 juli 2000 (BS 30 augustus 2000) en 9 juni 2003 (BS 26 juni 2003), werd een vergunningsplicht ingevoerd voor plaatsen waar voedingsmiddelen gefabriceerd of in de handel gebracht worden. Deze plicht is van toepassing op erkende kinderdagverblijven en op zelfstandige kinderdagverblijven.